

TREI R | SPUNSURI
DE LA
HORIA URSU

„Asediul Vienei s-a construit pe ruinele, ca s' nu spun relicvele, unui roman abandonat, par]ial scris 'nainte de 1989, *Trestia de var*“, m'rturise[te scriitorul Horia Ursu.

-N » PAGINA 13

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE S-MB | TA » EDI}IA NA}IONAL | » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

1,5
LEI

ARTISTUL ASOCIAT

- S\pt\m'na 1 – Interviu
- S\pt\m'na 2 – Text de autor
- S\pt\m'na 3 – Criticii despre...
- S\pt\m'na 4 – Colegii de breas\ despre...

aprilie –
LUNA
AMAR |

NR. 175 » 19 - 25 aprilie 2008 » S\pt\m'nal realizat de Editura Polirom [i „Ziarul de la[i” » supliment@polirom.ro

NORMAN MANEA S-A RE-NT-LNIT CU PUBLICUL ROMÂN

Dup\ 22 de ani

„Exist\ via]\ dup\
Orbitor?”

Veronica D. Niculescu

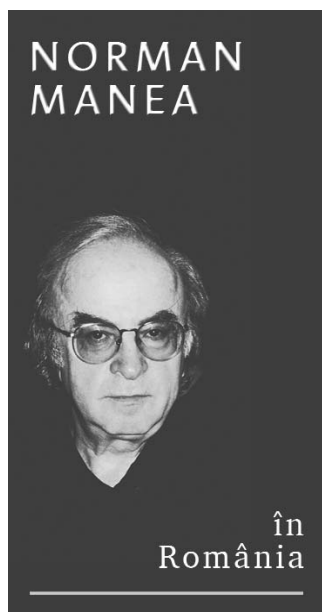
Dou\ lucruri ar fi trebuit luate mai bine 'n seam\ 'nainte de-a porni spre seara de lectur\ bilingv\ de la Sibiu: c\ scriitorul care avea s\ citeasc\ era Mircea C\rt\rescu [i c\ aceia care veneau s\ 'l asculte erau, 'n marea majoritate, prea-punctualii etnici germani.

-N » PAGINA 3

Patru evenimente 'n patru zile. De luni, 14 aprilie, [i p'n\ joi, 17 aprilie, Norman Manea s-a 'nt'lnit cu publicul, a lansat seria sa de autor de la Editura Polirom, a participat la o dezbatere [i a conferen]iat. Cel mai tradus autor român 'n str\in\tate s-a 'ntors pentru cititorii s'i, 'ndeosebi pentru t'n'ra genera]ie de lectori. Norman Manea a vorbit timp de o s\pt\m'n\, 'n cadrul evenimentelor oficiale [i 'n nenum\ratele interviuri acordate, despre rela]ia sa cu România, dar [i despre propriul succes, 'ncerc'nd s\ r\spund\ [i la 'ntrebarea „Cum poate fi exportat\ literatura român\?”. Scriitorul a trecut 'n revist\ [i „legende” care circul\ despre sine 'n România [i, f\r\ tabuuri, a f\cut referire [i la „conspira]iile” pe care le v\d unii 'n apartenen]a la iudaism [i „avantajele” ce ar deriva din aceasta.

Un text de George Onofrei

-N » PAGINILE 4-5

www.supliment.polirom.ro/manea/

FOTO: Adev\Tul

CIRCUL NOSTRU V | PREZINT | :

Jurnal LDT

Vocea

De c'teva zile, 'ncep s\ m\ tem s\ m-appropi de computer. De fapt, 'ncep s\ m\ tem s\ mi deschid mess-ul. {i asta pentru c\ aud voci. O voce, ca s\ fiu mai exact. -nfior\toare. Enervant\ la culme. O ur\sc din inim\.

Totul mi se trage de la entuziasmul lui L\z\.

Vocea e o chestie care ar fi fcut-o n timp [i pe Maica Tereza, s\vraca, s\ sparg\ tastatur\, s\ se dea cu capul de pere] [i s\ treac\ la budism. Ba chiar, nimeni nu poate [ti, i-ar fi trezit [i ni]te instincte criminale. Eu a\ta cred.

Vocea e un progr\mel vorbitor care 'nlocuie[te semnalele sonore clasice ale mess-ului cu ni]te propozii]i spuse pe moldovene[te.

Atunci c'nd m\ buzz\ie cineva, timpanul mi-e dezmiertat cam a[a: B\! Buzz-buzz-buzz- buuuuz- buuuuz-buz-buuuuuuuz-buuuuuuuuuz-b\i-buzz-buzz-buz-b\i! C'nd intr\ cineva din lista mea, Vocea zice: „O intrat unul!”. Iar c'nd 'mi scrie cineva pe mess... of, aici e marea dram\.

-n prima zi, am r's 'mpreun\ cu copiii [i Adela. -n a doua zi, m-am cam plictisit. -n a treia zi, m-am enervat. -n a patra zi, m-am zg\riat pe m'n\ 'n timp ce loveam pere]ii. -n a cincea zi, Adela m-a 'ntrebat dac\ nu cumva ar fi cazul s\ chem salvarea. Azi, dup\ socotelile mele, e a [sea zi. {i n\c\ n-am omor\ t pe nimeni, din fericire.

Deocamdat\, tot ceea ce conteaz\ e c\ s'nt blocat aici. Eu cu Vocea. Noi doi. Singuri. -n 'ntuneric. M'na dreapt\ 'mi tremur\, simt\ o ven\ dilatat\ la t'mpl\, st'nga a ridicat cana de cafea deasupra capului. S'ntem doar noi. Eu [i Vocea, at'. Noi doi! Nu-mi dau seama ce va urma, dar cu siguran\ va fi interviu copilor sub 18 ani. Auzitti: cic\ m\ caut\ shizeva...

Autodenun|

Numitul Lucian Dan Teodorovici, care va s\ zic\ eu, declar pe propria-m\ r\spundere c\ s'nt un bandit. Un tic\los. Am 'nclcat codul onoarei, ba chiar [i alte coduri. Mi-am b\utut joc de legile patriei. Am atentat la moralitate. Mi-am distrus 'n fa\ta ochilor proprii [i ai cinstit]ilor mei conce[t]eni orice brum\ de credibilitate. Pe scurt, s'nt un infractor.

As\zi, 12 februarie, orele de diminea\, am comis urm\toarea infrac]iune: m-am urcat 'ntr-un maxi-taxi. Am primit biletul, ceea ce m-a fcut s\ cred c\ [oferul mi-e prieten. Precaut totu]i, l-am compostat cu rezeziune pe respectivul. Nu pe [ofer, ci pe bilet, fire[te. Apoi m-am a[ezat 'n scaun, convins c\ tr\im 'ntr-o jar\ minunat\, 'n care [oferii de maxi-taxi au devenit mai buni [i mai dragi], d'nd bilete c\ntorilor 'n schimbul banilor cu-veni]i.

Cu aceste g'nduri fermec\toare 'n minte [i plin de recunostin\] pentru minunatul [ofer care nu m-a mai pus 'ntr-o situa]ie delicat\, am legat o conversa]ie cu respectivul. Cu [oferul, nu cu biletul, fire[te. Care a reu]it s\ mi devin\, 'n decurs de trei stajii, foarte apropiat. {i drag pe deasupra. Mi-a povestit ni]te chestii din via]a lui, am vorbit despre tic\lo]ii de poli]i]i [i rutieri care caut\ tot felul de motive aiurea ca s\ i amendeze pe extraordinari]i [oferi de maxi-taxi. M\ rog, [a.m.d.-uri dintr-astea.

Dup\ un timp, eram frate cu [oferul. Mai c\ nu ne 'mbr\]i]am. {i l-am rugat s\ opreasc\ la Spitalul CFR,

acolo unde cobor eu de obicei. Fratele meu, soferul, a zis c\ nici o problem\.

Acum, trebuie s\ 'n]eleg[ti 'ntreaga situa]ie: maxi-taxi-ul era oprit: u[a era deschis\, din spate claxonau alte ma[ini, fratele meu [oferul st\tea cu m'na 'ntins\.

-n concluzie, a[tept poli]ia, procuratura [i toate celelalte. Niciodat\ nu m-am mai sim]it at' de corupt. Am gre[it, m\ c\iesc amarnic, dar nu merit clemen]a. -ntr-o jar\ curat\, 'n care mul]i lupt\ cu [uvitzele-n v'nt (sau chiar [i f'r\ [uvitze) pentru st'rpirea caracter]iei, eu, ca bra] lung al piovrei, m\ simt nedemn s\ tr\iesc liber. Merit orice pedeaps\.

ROMÂNII E DE{TEP}I

Po[tele Române

Nu [tiu cine 'mi zicea c\ Po[ta Român\ s-a rebr\nduit, s-a reorganizat, s-a eficientizat. O fi a[a, n-o fi a[a? Mi-ar pl\cea s\ fie. Cred c\ l-ar pl\cea [i ei. Po[te].

Dar hai s\ vedem, s\ analiz\m... Am dou\ momente memorabile cu Po[ta, din care, dac\ le pun cap la cap, nu [tiu dac\ pricep ceva.

1) Acum vreo dou\ luni am expediat un plic Prioripost care trebuia s\ ajung\ urgent la un amic din Bucure[ti. Dup\ vreo lun\ m\ sun\ destinatarul [i m\ 'ntreab\ de ce naiba nu-i mai trimit materialul \la. Eu, de bun\credin\, 'l asigur c\ l-am trimis [i caut pe policioar\ dup\ chitan]a de la Prioripost. Era acolo, cu dat\, num\ r [i toate cele.

(Un sfat util – pentru cei care nu [tiu deja at' ta lucru: ca om crescut 'n România, m-am 'nv\jat s' p\strez chitan]ele p'n\ ce [tiu sigur-sigur c\ nu mai am nevoie de ele. V\ 'ndemn s\ face]i la fel. Mie ideea mi-a venit dup\ ce am pl\tit laolalt\ cu factura la electricitate, vreme de vreun an, taxa pentru aparatul radio pe care nu-l

continuare, personal. -mi cere num\rul de telefon [i promite c\ o s\ m\ sune. „Da, sigur!” mi-am r's 'n barb\.

A[a credeam – c\ e formal\.

-ntre timp amicul de la Bucure[ti m-a anun]at c\, 'n mod inexplicabil, a primit plicul. M-am lini]tit [i am aruncat chitan]a. Asta se 'nt'mpla vineri. Luni m\ sun\ 'n\ iar\ [i diriginta po[te] [i m\ 'ntreab\ dac\ s-a rezolvat cumva, dac\ destinatarul n-a primit cumva plicul. Ba da, l-a primit. Ce bine, mi-a zis ea. Apoi [i-a cerut scuze pentru 'ncur\tur\ [i pentru faptul c\ m-a pus pe drumuri. Ce s\ zic? Am mul]umit [i eu [i mi-am amintit de rebr\nduirea aia.

2) Al doilea moment de contact demn de poveste a avut loc la un alt oficiu po[tal, unul de cartier. Am vrut s\ expediez un plic recomandat. Am stat la o coad\ v'njoas\ [i lent\, de vreo treizeci de persoane. Doar c\ atunci c'nd am ajuns 'n fa]a gh]eului, func]ionara mi-a spus c\ plicul meu nu poate fi expediat „recomandat”. „De ce?” m-am mirat eu, obosit de a[teptare. Simplu: pentru c\ 'ntr'risem cor]uljire cu band\ adeziv\.

Bun, [i-atunci ce fac? Puteam s\ l expediez cu Prioripost. „OK, pune]i-l Prioripost”, am zis eu. Dar nu, nu era a[a de simplu. La gh]eul respectiv nu se puteau expedia plicuri prin Prioripost. Dar unde? „Dincolo”, mi-a ar\at doamna un alt gh]eu, cu alte dou\zeci-treizeci de persoane la coad\.

Dup\ c'teva zile m-am trezit c\ primesc un plic Prioripost [i un mandat cu ni]te bani. Acela [i oficiu, acelea [i cozi. Pentru plic se st\tea la o coad\, pentru mandat la alt\ coad\.

Ce s\ pricep de aici? S-a reorganizat sau nu Po[ta Român\? Sau exist\ cumva acum dou\ po[te: Po[ta Român\ Veche [i Po[ta Român\ Nou\? {i, dup\ c\ ai noroc, nimere[ti] la una sau la cealalt\?

Mie mi-ar pl\cea s\ r\m\ n\ una singur\.

CITI]I S | PT | M-NA VIITOARE -N OBSERVATOR CULTURAL

- » Eveniment: Norman Manea la GDS, povestind despre exil ca traum\ privilegiat\.
- » Eveniment: Antonio Tabucchi – scriitor european. Un eseu de Gabriela Adame[teanu, prilejuit de prezen]a 'n România a scriitorului italian
- » Eveniment: De ce a fost nemul]umit Andrei {erban? Comentariu de Iulia Popovici dupa acordarea Premiilor Uniter
- » Film: E[ecul resuscit\rii comisarului Moldovan. Cronici pe marginea filmului Supravie]uitorul 'n regia lui Sergiu Nicolaescu

aveam, adic\ faimoasa tax\ de trist\ amintire {euleanu. Apoi guvernul PSD a dat un pas 'napoi [i a anun]at c\ 'napoiaz\ taxa celor care au pl\tit-o degeaba. Doar c\ atunci c'nd m-am dus la casieria Electrica, mi s-a spus s\ aduc toate chitan]ele pe care figureaz\ taxa radio – de [i chitan]ele existau 'n dublu exemplar, al doilea fiind chiar la Electrica, laolalt\ cu datele introduse 'n memoria calculatoarelor de acolo. A[a c\ am donat de nevoie ni]te parole pentru salariile nec\]jilor de la radio. S\ le fie de bine! De atunci p\strez chitan]e.)

[adar, iau chitan]a, m\ duc la oficiul po[tal de unde expediasem plicul [i vorbesc cu diriginta oficiului, o t'n\ r\ toat\ numai z'mbet, amabilitate [i dr\g\l[enie. -mi ia chitan]a [i m\ roag\ s\ a[tept pu]in, c\ ea 'ncearc\ s\ urm\reas\ traseul plicului [i s\ sune la oficiul de la Bucure[ti. Apoi revine [i mi spune c\ la Bucure[ti nu r\spunde nimeni. M\ asigur\ c\ se va interesa 'n

„Norman Manea a lipsit în mod straniu din literatura din care nu ar fi trebuit să lipsească. Este o întoarcere dificilă din cauza noastră, deoarece Manea a fost obligat să se expatrieze. A fost o întoarcere comparabilă cu trauma expatrierii.”

PE SCURT

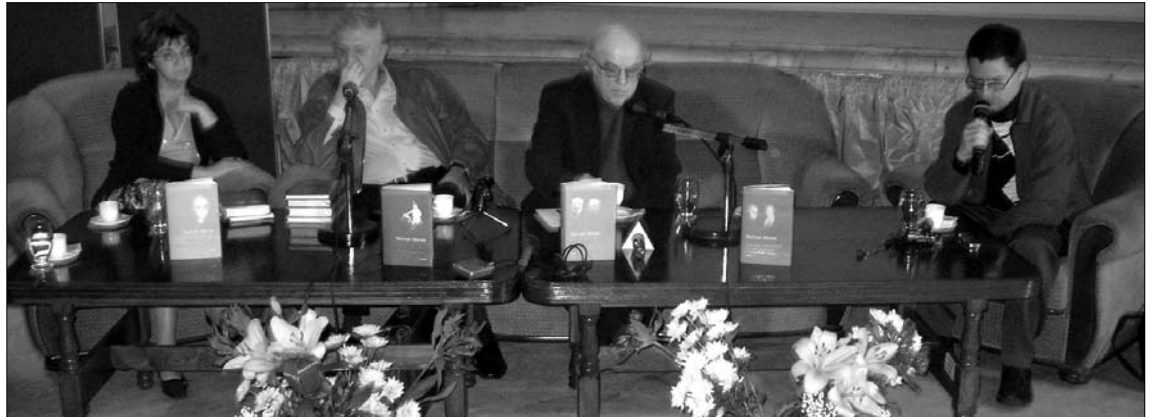
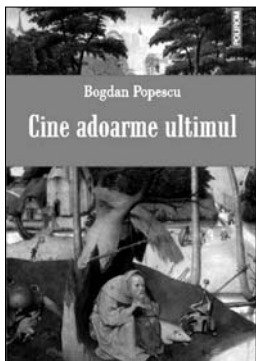
Bogdan Popescu este câștigătorul Premiului Național de Proză „Ziarul de la[i]”

Bogdan Popescu a fost desemnat, prin vot secret, câștigător al Premiului Național de Proză „Ziarul de la[i]”, pentru romanul *Cine adoarme ultimul*, publicat la Editura Polirom.

Competiția din acest an pentru Premiul Național de Proză „Ziarul de la[i]”, aflat la cea de-a V-a ediție, s-a dovedit a fi extrem de strânsă. Din cele zece romane selectate inițial, au fost nominalizate cinci, ca potențiale câștigătoare ale marelui premiu: Ioan Lăcustă – *Luminare*, Editura Polirom; Bogdan Popescu – *Cine adoarme ultimul*, Editura Polirom; Dan Perja – *Cu ou [i cu ojet (h)uire textual*), Editura Cartea Românească; Horia Ursu – *Asediul Vienei*, Editura Cartea Românească [i Nicolae Breban – *Jiquidi*, Editura Art. Juril, din care face parte Alexandru Călinescu, Emil Brumar, Nichita Danilov, Valeriu Gherghel, Codrin Liviu Cujitaru [i Bogdan Creju, a desemnat câștigătorul: Bogdan Popescu.

Alexandru Călinescu, președintele juriului, a argumentat decizia de a premia romanul *Cine adoarme ultimul*: „Bogdan Popescu este, poate, un prozator mai puțin cunoscut, aflat la cea de-a doua sa carte. *Cine adoarme ultimul* este un roman complex, utilizând mai multe registre narative [i mizând pe alternanța dintre realitate [i fantastic. Autorul este [i un povestitor excepțional, cu darul de a surprinde vorbirea autentică. Cartea îi va impune drept unul dintre vârfurile prozei românești contemporane”.

Premiul, în valoare de 6.000 de lei, [i trofeul concursului îi vor fi înmădate în luna mai, în cadrul unei ceremonii speciale care va avea loc la Casa de Cultură „Mihai Ursachi” din Iași.

Carmen Mușat, Silviu Lupescu, Norman Manea [i Paul Cernat

NORMAN MANEA S-A RE-NT-LNIT CU PUBLICUL ROMÂN

După 22 de ani

Patru evenimente în patru zile. De luni, 14 aprilie, [i până joi, 17 aprilie, Norman Manea s-a întâlnit cu publicul, a lansat seria sa de autor de la Editura Polirom, a participat la o dezbatere [i a conferențiat. Cel mai tradus autor român în străinătate s-a întors pentru cititorii săi, îndeosebi pentru tânăra generație de lectori. Norman Manea a vorbit timp de o săptămână, în cadrul evenimentelor oficiale [i în

enumăratele interviuri acordate, despre relația sa cu România, dar [i despre propriul succes, încercând să răspundă [i la întrebarea „Cum poate fi exportată literatura română?”. Scriitorul a trecut în revistă [i „regemile” care circulă despre sine în România [i, fără tabuuri, a făcut referire [i la „conspirațiile” pe care le vede unii în apartenența la iudaism [i „avantajele” ce ar deriva din aceasta.

George Onofrei

Luni, 14 aprilie, de la ora 17.00, la Muzeul Literaturii Române (MNLR) din capitală, a avut loc prima întâlnire a scriitorului Norman Manea cu publicul românesc din ultimii 22 de ani. Supraviețuitor al Holocaustului, scriitorul a plecat în țară în 1986. A revenit în 1997, însă momentul a fost unul, mai degrabă, deprimant pentru Norman Manea, scriitorul refuzând orice contact cu media sau înfățișările publice. Radu Călin Cristea (directorul instituției-gazdă) [i Carmen Mușat (redactor-șef al revistei „Observator

Darts Vader

România are un mecanism special de produs guru. Iar ultimul guru electronic al patriei se numește Ioana Maria Vlas. Domnia sa a ajuns, în ultimele săptămâni, vedeta revistelor de talk-show-uri. Răvnită, curtată, alintată. „Mama FNI” a ieșit din închisoare [i a primit liber la vorbitor. Este absolut uluitoare atitudinea de călător fascinat la vederea măncării granulate din reclame, pe care au îmbrăcat-o fără sughițuri gazdele emisiunilor unde dănsa a apărut. Nu s-a simțit din partea acestora nici cea mai mică intenție de a-i pune întrebări incomode. Ioana Maria Vlas este rugată să explice, este

invitată să dea sfaturi, este „mbiată” să vorbească despre experiența de viață a domniei sale.

Doamna Vlas mai are puțin [i se transformă direct în personaj de film. Urmărind-o la televizor, ai sentimentul că te uiji la o reîncarnare a lui Buddha. Sau chiar la fondatorul budismului, în persoană. Zici că a stat câțiva ani în pustietate [i acum, plină de înțelepciune [i de meditații, a ajuns să-ți povestească experiența sa de iluminat. Iar toți cei din juru-i o recunosc ca pe un mare maestru, în fața căruia nu ai întrebări, iar răspunsurile îți leagă sinapsele aproape spontan. Când i se pune totuși o întrebare, doamna

Vlas dă impresia că accesează o conexiune broadband cu Nirvana: pentru început [i de dragul suspansului, oftează; când vorbește, face pauze dese [i dă din cap ca Ion Iliescu; iar în final, zâmbește cu subînțelese, ca [i cum ar fi oferit o părțică din înțelepciunea sa creierilor interlocutorului.

Sunt curios să văd dacă totuși cineva, oricine!, dintre moderatorii emisiunii se va încumeta să o invite pe Ioana Maria Vlas în emisiune pentru a răspunde la întrebări, nu doar pentru a-și spune înțeleptele concluzii de viață. Pentru că apariția de acum a domniei sale seamănă izbitor cu aceea a lui Sorin Ovidiu Vântu, din momentul izbucnirii scandalului FNI. Ioana Maria Vlas

LA LOC teleCOMANDA

Alex SAVITESCU

vorbește [i apte, opt limbi străine”, am auzit-o multă vreme. [i am mai auzit-o spunând că a fost lingvist. Probabil din cauza asta pronunț cuvintele uzuale ale limbii engleze cu aplomb mult mai mare decât al unui amant de profesor de la Oxford. [i tot din acest motiv, presupun, [i-a construit un vocabular apretat, pe care îl folosește cu mare atenție. Dănsa nu o să spună niciodată „mecherie”, de exemplu, pentru că e un cuvânt „suburban”. Că!

- în toată această construcție a propriei imagini, Ioana Maria Vlas

face o singură greșală. Nu [tiu dacă a sfârșit-o cineva – probabil, nu! – dar marea eroare pe care dănsa o comite este că-și trage peste ochi acei nforțori ochelari de Al Capone. Nu poți spera să-și convingi un public apăsător, trăgându-și peste privire o bandă neagră. E, dacă vreți, ca [i cum un Bănescu narmat cu ochelari de soare ar fi fost la fel de convingător în 2004 la celebra scenă a înfrimării în public. Doamna Vlas apare, cu tot cu discursul [i gestica domniei sale, ca un Darth Vader românesc, teleportat în prime-time.

cultural*) au fost amfitrionii 'nt\lnirii de la MNLR, organizat\ sub egida s\pt\m - nalului „Observator cultural” [i care a reunit personaliti] precum Leon Volovici, Ion Vianu, Andrei Oi[teanu, Nicolae Breban, Ioana Ieronim, Bedros Hirasgangan.

„Dup\ p\vrerea mea, de [i [i scrie operele 'n limba rom\an\, Norman Manea a avut [ansa ca ele s\ aib\ o circula]ie universal\ . Mai mult dec\ t\ at\, c\vr]ile sale au devenit un reper nu numai pentru literatura rom\an\, ci [i pentru cea mondial\ . C\vr]ile lui Norman Manea erau cunoscute [i apreciate [i 'nainte de plecarea sa din Jar\, 'n 1986. Probabil c\, 'n cazul s\u, exilul a fost 'n acela [i timp o [ans\ [i o ne[ans\]. Succesul s\u se poate datora ast\zi [i ne[ansei de a nu putea s\ tr\iasc\ liber 'n Rom\ania anilor comuni[ti]. Dup\ 1990, de [i foarte apreciat pe plan interna]ional, Norman Manea este certat cu oarecare mefien]\ 'n unele cercuri poate [i pentru c\ [i-a asumat din totdeauna dreptul incomod de a spune mereu ce g\nde[te, de a fi mereu o con[tiin]\ critic\, a afirmat Carmen Mu[at 'n debutul dialogului cu publicul.

Succesul literaturii peste hotare vine din rela]iile fire[ti umane

Potrivit acestuia, literatura rom\an\ nu va ajunge mai cunoscut\ peste hotare neap\rvat prin apari]ia unor agen]i literari autohtoni puternici, ci prin contactul 'ntre editori, printr-o „rela]ie omeneasc\”. „Pentru dezvoltarea pie]ei literaturii rom\ane trebuie s\ existe un contact firesc 'ntre culturi, 'ntre editori, iar restul, dac\ vine, vine de la sine, vine prin prietenii literare, prin curioziti]i literare, prin fraterniz\ri 'ntre autori, printr-o rela]ie omeneasc\”, a precizat Norman Manea. Autorul a vorbit [i despre noul s\u proiect literar – romanul intitulat provizoriu *Impostura* –, o privire asupra exilului.

„S'nt un scriitor dificil”

Scriitorul Norman Manea a afirmat c\ succesul s\u ar fi venit mult mai greu dac\ la momentul exilului for[at 'n Statele Unite ale Americii nu ar fi avut deja o carte tradus\ 'n german\ . Norman Manea a precizat, mai mult, c\ accesul pe pia]a german\ i-a fost mijlocit chiar de doi scriitori rom\ani de limb\ german\ .

„Una dintre legendele care circula aici este [i aceasta – c\ am fost un obiect de marketing foarte st\ruitor [i eficient, [i astfel, inclusiv prin conspira]ia iudaic\

[i foarte buni agen]i], am fost propulsat drept spre lun\ . Lucrurile nu au stat a]a. Prima mea carte care a ap\rut 'n Occident a fost 'n Germania [i datorit\ unor scriitori rom\ani de limb\ german\ pe care nu i cuno[team. C\nd am ajuns 'n America, aveam o carte 'n Germania cu excelente recenzii 'n pres\ . S-a 'nt\mplat, nu a fost nici un marketing la mijloc, nu pot s\ spun c\ s-a 'nt\mplat datorit\ extraordinarei mele relevan]e. S-a 'nt\mplat a]a. Dac\ nu a] fi avut aceast\ carte 'n America – nu vreau s\ 'mi tai singur craca de sub picioare [i s\ spun c\ nu s-ar fi 'nt\mplat nimic –, cu siguran]\ s-ar fi 'nt\mplat mai greu [i foarte lent. Marketingul – at\ pentru aceast\ prim\ carte, c\ t\ [i pentru celelalte – a fost al editurii. [i a fost unul modest, fiind un scriitor din Europa de Est.”

Norman Manea a mai precizat c\ este con[tient de faptul c\ nu se 'ncadreaz\ 'n categoria scriitorilor de mas\, ci, mai degrab\, 'n aceea a scriitorilor „dificili”. „Nu s'nt cel mai bun produs vandabil.”

Abord\nd tema autorilor rom\ani de export, scriitorul a declarat: „Din ceea ce v\d, exist\ o anumit\ circula]ie, se traduce volume 'n str\in\ta]e. C\nd venea un scriitor rom\an din str\in\ta]e, ne preg\team s\-'l primim cum se cuvine. Venea [i vedea c\ s'nt pe mas\ [i br\nz\, [i carne... [i ne 'ntreba de ce ne pl\ngem. Dar 'i explicam faptul c\ pentru a le avea ne-am folosit, timp de trei s\pt\m\ni, toate rela]iile posibile... Dac\ cineva ar veni ast\zi [i ar auzi c\ scriitorii rom\ani se pl\ng, iar dac\ eu i-a] prezenta num\rul de edituri care exist\ 'n Rom\ania, num\rul de publica]ii literare [i culturale, dintre care foarte multe de calitate, ar zice: «Care-i chestia?»”.

Lansarea seriei de autor

Norman Manea a fost prezent mar]i, 15 aprilie, la sediul Institutului Cultural Rom\an, la lansarea primelor patru volume ale seriei de autor care i-a fost consacrat\ de Editura Polirom [i care va cuprinde peste 20 de volume. Au vorbit directorul general al Editurii Polirom, Silviu Lupescu – despre serie, [i criticii literari Carmen Mu[at [i Paul Cernat – despre c\vr]i . Primele patru volume lansate au fost *Vorbind pietrei*, *-naintea desp\ririi*, *Convorbire cu Saul Bellow*, *-ntoarcerea huliganului [i Sertarele exilului*. *Dialog cu Leon Volovici*.

Silviu Lupescu a povestit cum l-a cunoscut pe Norman Manea la Trgul de Carte de la Ierusalim. „M-am dus emo]ionat la el, deoarece despre Manea circulau cli[eele c\ este r\u cu editorii [i c\ este un

m\nc\tor de rom\ani.” Cu timpul, acesta a devenit ns\ „prietenul s\u de la New York”. „A venit momentul s\ avem o cvasiintegralitate a operei sale”, a spus directorul Editurii Polirom, care l-a descris pe scriitor drept „un personaj incomod, deoarece spune ceea ce nu vrem s\ auzim [i a comunismului.

Norman Manea a apreciat eforturile Institutului Cultural Rom\an din ultimii ani de a 'nceerca s\ „rezolve o obsesie destul de provincial\”, dar persistent\ a scriitorului rom\an de a fi apreciat, dac\ se poate chiar de a lua un premiu Nobel. Iar cu c\ t\ vor fi acordate mai multe premii Nobel Rom\aniei, cu at\ t\ mai bine!”.

Scriitorul a atras ns\ aten]ia c\ se 'nscriser\ 'n seria a celor „lupi singuratici”

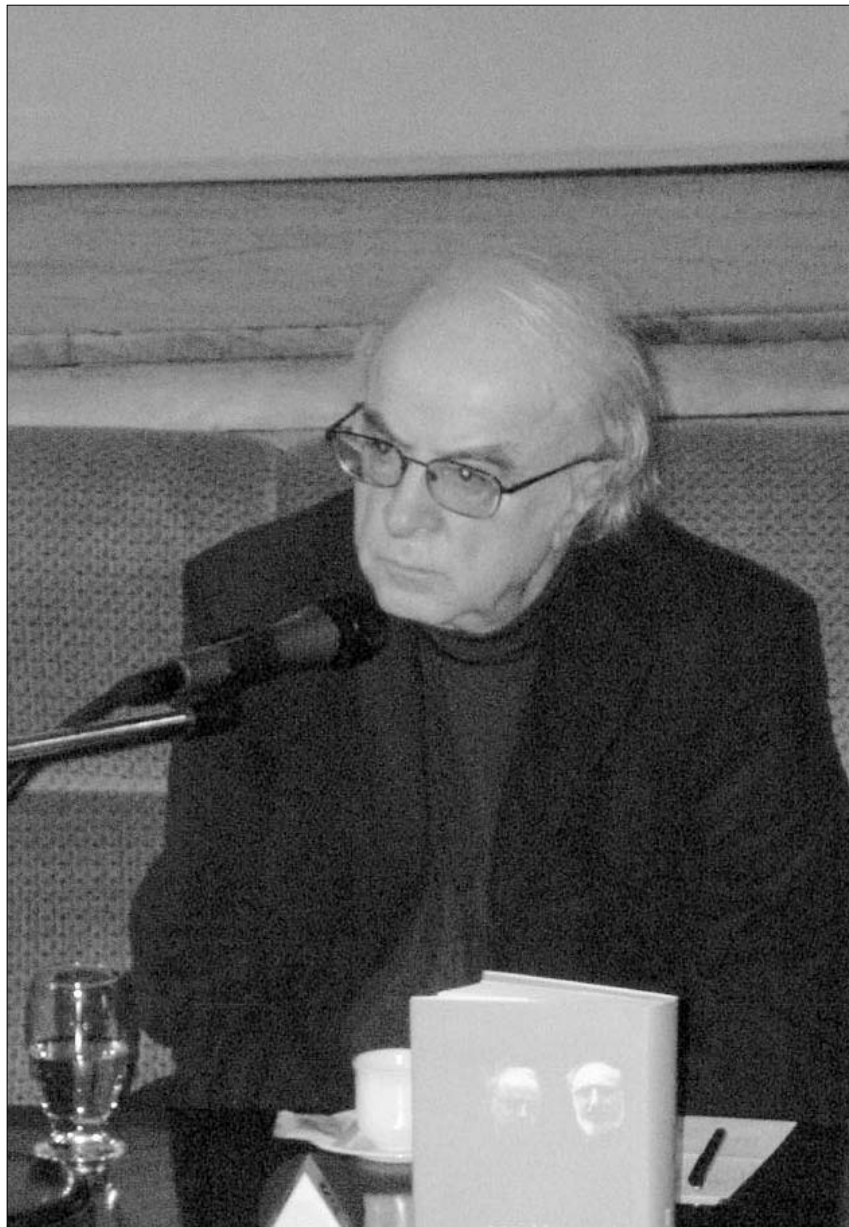
care nu au beneficiat de ajutorul nici unei institu]ii na]ionale. S-a referit mai apoi la seria de autor care 'ncepe cu cinci c\vr]i (edi]ia a II-a a romanului *Atrium* va ap\rea 'n cur\nd).

„Criticii au spus despre mine lucruri foarte m\ngulitoare [i foarte profunde. De altfel, orice scriitor [i dore[te s\ moar\ pentru a vedea ce se spune despre el, iar apoi s\ re\vie [i s\-[i continue via]a ca [i cum nimic nu s-ar fi 'nt\mplat.”

Norman Manea a ales s\ stea departe de Jar\, iar „exilul este o moarte, o extraordinar\ traum\ [i unul dintre cele mai minunate privilegii, o formidabil\ experien]\ uman\ . Exilul este o soma]ie de a-[i reevalua existen]a, opiniile, dar [i o lec]ie de modestie”.

„Norman Manea a ales s\ stea departe de Jar\, iar „exilul este o moarte, o extraordinar\ traum\ [i unul dintre cele mai minunate privilegii, o formidabil\ experien]\ uman\ . Exilul este o soma]ie de a-[i reevalua existen]a, opiniile, dar [i o lec]ie de modestie”.

„Norman Manea a ales s\ stea departe de Jar\, iar „exilul este o moarte, o extraordinar\ traum\ [i unul dintre cele mai minunate privilegii, o formidabil\ experien]\ uman\ . Exilul este o soma]ie de a-[i reevalua existen]a, opiniile, dar [i o lec]ie de modestie”.

ALTE EVENIMENTE CU PARTICIPAREA LUI NORMAN MANEA

Norman Manea a mai participat miercuri, 16 aprilie, la Grupul pentru Dialog Social, la dezbaterea „Exilul – o traum\ privilegiat\”, moderat\ de scriitoarea Gabriela Adame[teanu [i Stelian T\nease, iar joi, 17 aprilie, a sus]inut la Colegiul Noua Europ\ conferin]a: „Imposibilit\]i kafkiene”. La Cluj, Universitatea „Babe[-Bolyai” i decerneaz\ titlul de Doctor Honoris Causa pe 21 aprilie, iar pe 22 aprilie este primit de Facultatea de Litere a Universit\]ii clujene pentru a lansa seria de autor de la Polirom 'mpreun\ cu Ruxandra Ceseraneanu [i Corin Braga. Universitatea Bucure[ti i va decerna titlul de Doctor Honoris Causa pe 24 aprilie. Programul mai cuprinde o conferin]\ la Facultatea de Litere [i o mas\ rotund\ al\Nuri de Orhan Pamuk [i Antonio Tabucchi. Ultima 'nt\lnire cu publicul va avea loc pe 30 aprilie, la Sibiu, unde Norman Manea va fi prezent 'mpreun\ cu Antonio Tabucchi la Biblioteca Astra (ora 18.00).

M-auzi?

O cabină de telefon fără telefon. Degete escaladate pe geam. Tâmpi trite pe pereții translucizi. Transpirație live. Sunete care îți nesc din corpuri oboseite. Voci care înconjoară mișcările ca un dispozitiv de link-uri cu exteriorul. Premisa spectacolului conceput de Vava (tefănescu este foarte tare. De la un punct încolo însă, registrele pe care evoluează performance-ul se amestecă și forajă inițial se diluează. Mai precis spus, se dispersează. Totuși, *Cvartet pentru o lavalieră* este unul dintre cele mai senzoriale spectacole din România în acest moment. Un concentrat de reactivitate la un context limitat.

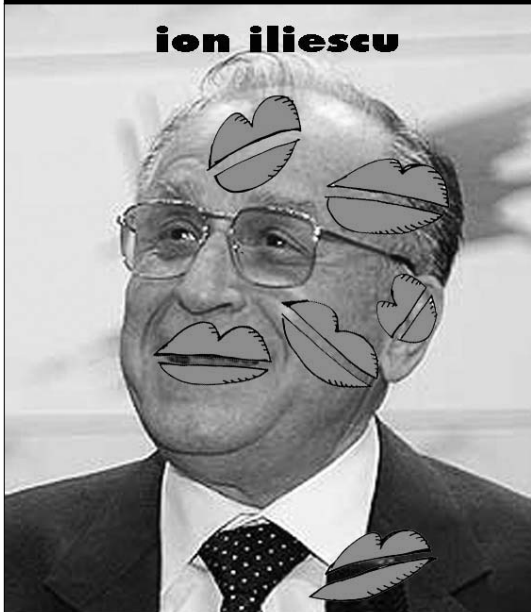

FOTO: Francisc Attila Vaida

Mihaela Michailov

BIBLIOTECA DIN PETRILA DE ION BARBU

ion iliescu

DE CE IUBIM TOVARĂȘELE?

Trei corpuri s'nt închise într-o cabină care le strânge pielea, care le tasează senzațiile [și le alertează panica. -n *Cvartet pentru o lavalieră*, angoasa de proximitate e sursa mișcărilor strâmte, nghite, nevrotice sau, dimpotrivă, dezinhibate. Un spațiu în care te simți ca o felie de cașcaval într-un serviciu poate provoca cele mai paradoxale reacții. Carmen Cojofan, Mihaela Dancs și Adrian Stoian trec prin toate fazele stărilor date de atingerea iminentă a corpului vecin într-un interior astmatic. Le vine să se suie pe pereți de nervi. (și atunci m'ntrecă o banană. După care iar se împing, se adulmecă [și delimitează porțiuni din spațiu cu propriile lor corpuri. *Cvartet pentru o lavalieră* testează rezistența la imixtiunea celuilalt în spațiul vital al fiecăruia, în pielea care nu-ți mai permite luxul fizic singurătății pentru că este lipită de porii celor din jur. -n cabina în care picioarele îți mîinile se mbîrligă p'nd nu mai poți discerne contururile unei prezențe individuale, trei oameni gîfite, rîd, dansează, se scurg unul în celălalt cu aceeași amorțea cu care alunecă pe pereți. Principiul energiei fluide îi torturează [și i aduce la limita suportabilității. Li se amestecă p'vrii din corp, trepidajii ale respirației. S'nt ca niște tamponi care absorb zgomotele pe care le primesc [și le împărtășesc. Fluxul de informație corporală se diseminează activ prin ramificarea s'ntelor sparte în trup. *Cvartet pentru o lavalieră* e tipul de performance care folosește toate sursele organice de prezență individuală [și colectivă. Care acutizează spaima transmisă de la unul la altul [și blocajul în blocaje: locative, interioare, corporale.

Cvartet pentru o lavalieră. Coregrafie: Vava (tefănescu. Cu: Carmen Cojofan, Mihaela Dancs, Adrian Stoian (dansatori), Julien Trambouze (artist sonor)

Un spectacol hiperfiziologic

Cei trei dansatori controlează dramaturgia situației cu care se confruntă p'nd c'nd refuză orice tip de control [și clachează. După ce acoperă fiecare colț [și din cabină, se aază pe jos sufocați de vria propriilor lor corpuri.

Cvartet pentru o lavalieră e un spectacol hiperfiziologic care mixează mișcări brute, violente cu gesturi relaxate [și chiar exhibiționiste. E un performance care obligă la un minimalism gestual puternic. Singurele momente în care condensarea motrică [și pierde din autenticitate s'nt spre final, atunci c'nd estetismul primează [și se simte nevoia unei poetizări, unei coregrafii gestuale. -n rest, concentrarea corpurilor pe reacții spontane, care alternează

agresivitatea cu entertainment-ul, funcționează foarte bine.

„Apropierea prea aproape”, vampirizarea spațiului pot produce alienare. (și dependență). (și violență). Pot cenzura orice impuls [și pot pune în pericol orice tentativă de eliberare. -n spațiul imploziv pe care cabina îl propune, între pereții sonorizării, m'ntăie de degetele care își amprentează, Carmen Cojofan, Mihaela Dancs [și Adrian Stoian s'nt urme care se [terg.

Urme care aburesc pereții p'nd c'nd nu se mai văd, într-un performance care îl face pe spectator să reflecteze la propriile blocaje.

P.S.: *Cvartet pentru o lavalieră* a fost realizat cu sprijinul Administrației Fondului Cultural Național [și sponsorizat de cel care a conceput site-ul LiterNet, RvZan Penescu.

rfi
romania

București **93.5fm**Iași **97.9fm**Craiova **94fm**Cluj **91.7fm**radiofrance**internationale**

Cultura își face loc în peisajul vorbelor despre vorbe.

În fiecare vineri, de la 17.10, **Art Cultura**:
o dezbatere pe teme culturale moderată de Dan Pârău.

Toată diversitatea lumii! www.rfi.ro

Dilema Amar\

Nu cred c\ are rost s\ camuflez 'n pseudoreferin]e muzicale, experien]e directe. Habar n-aveam, acum [ase ani, ce 'nseamn\ scena rock româneasc\. Am plonjat 'n fenomen din cauza unei emo]ii: Vama Veche. Mizez pe o minim\ cultur\ civic\ a cititorilor „Suplimentului de cultur“, deci n-am s\ detaliez. Am s\ p\strez pentru acest microjurnal doar c'teva momente.

Mircea Toma

-n 2003 s-a c'ntat pentru prima oar\ la Stufstock. A fost, atunci, nu un festival, ci un protest. De la instalajia de scen\, la plata jandarmilor, trec nd prin transportul trupelor, asisten]a medical\, caz\ri, halea\ – totul a fost oferit 'n regim gratuit de persoane care aveau tr\iri asem\n\toare cu noi pentru ce se petrecea 'n Vama Veche [i 2 Mai. -ntre susjin\tori, [i-au pus energia la b\taie [i arti[tiit\ Toji motiva] de dorin]a de a salva un spa]iu virtual de asaltul României reale. -ntre primii care au acceptat s\ c'nte *pro bono* au fost [i clujenii (plus b\c\uanul) de la Luna Amar\. Acum, peste ani, [tim c\ Luna Amar\ a fost trupa cu nervii cei mai 'ntin[i. Grupul a fost dat jos de pe scen\, la Cluj, pentru c\ 'ndr\znise s\ anun]e c\ „România mai are mult p'n\ s\ intre 'n Europa“; 'n acela[i an au mai fost penaliza]i de organizatorii unui concert pentru o declara]ie provocatoare – „Dac\ m'ine al]i putea s\ pleca]i din România, c']i dintre voi a]i face asta?“.

-n 2004, piesa *Folclor* 'mbog\]it\ cu mult\ urare adresat\ politicianilor de la putere a f\cut turul României. Nu numai virtual, ci [i la propriu, trupa accept\ 'nd s\ participe la un turneu prin mai multe localit\]i pentru a 'ndemna tinerii s\ ias\ la vot. Aten]ie – Luna Amar\ n-a acceptat niciodat\ s\ c'nte pentru vreun actor politic. Ceea ce nu 'nseamn\ c\ n-a avut efecte electorale urzic\toare. -n ora[ul natal al lui Mihnea Blidariu, Bac\ul umilit de primarul de-atunci, Sechelariu, concertul sup\ra]ilor s-a petrecut 'ntre cele dou\ tururi de scrutin. Nu po]i s\ nu acorzi Lunei Amare meritul de a fi contribuit la ceea ce b\c\uanii au tr\it ca o a doua revolu]ie. La 'nceputul lui 2005, notorietatea trupei crescuse clar datorit\ identit\]ii ei militante. O notorietate care era, paradoxal, [i surs\

de frustrare. Luna Amar\ anun] c\ nu va mai c'nta piesa cea mai agresiv\ – *Folclor*. Azi [tiu c\ anun]ul 'nseamna mai mult dec\ scurtarea unei piese din repertoriu, pentru c\ dup\ 'nc\ un an de munc\, au produs o modificare de paradigm\ muzical\. Nu pu]ini spectatori ai concertului lor de la ed]ia din 2006 a Stufstock-ului au fost descump\ni]i („ce-au avut b\le]ii de la Luna Amar\“); aproape nici una dintre piesele c'ntate nu le-a oferit rockerilor prilejul s\-[i inflameze pletele, iar de pogo nici nu mai putea fi vorba. C\po[i, Mihnea [i Nick (F\g\dar) au perseverat 'n explorarea noului traseu – au produs, de atunci, multe

piese 'n registrul acustic, cu mult mai mare preocupare pentru bog]ia muzical\. Militantismul s-a p\strat, dar a cobor\ t de pe scen\ [i a fost asumat ca exerci]iu individual. Mihnea [i-a dus rucsacul 'n mijlocul coloanei care a m\vr\luit de la Cluj la Ro]ia Montan\. Asta, 'n ciuda frustr\rii unui public f\l\nd de adrenalin\. A fost, experien]a asta, un mesaj limpede despre filosofia trupei – navig\m dup\ propriile noastre criterii de valoare; ne 'nso]e]te cine se reg\se]te cu noi. Nu s'nt mulji curajo[i 'n pia]a muzical\ care s\ ri[te s\ ias\ de bun\voie din conserva cu cea mai bun\ v'nzare. Doar c\ suicidarii din Luna Amar\ nu accept\ s\-[i reduc\ existen]a muzical\ la raporturi de pia]\. Ei creeaz\, nu v'nd. S'nt convins c\ [i-au privit de multe ori dilematic piesele abrupte, alea care scot la lupt\ toate celulele fanilor. Dar au rezistat. Rezultatul este vizibil azi. [i-au 'mbog\]it identitatea, nu mai s'nt reductibili la mesajul muscular. [i, mai mult, acum [i pot permite s\-[i 'nfoaie biceps[ii f'r\ team\ c\ are s\ li se ignore delicate]ea. Acum c'teva zile am ascultat, 'n concert, *Folclor*.

Luna Amar\, eu [i un The End excelent

Alexandru Vakulovski

Pe b\le]ii de la Luna Amar\ l-am cunoscut acum mul]i ani, 'nalnte de a scoate ei vreun album sau eu vreo carte. Cu Mihnea am fost chiar coleg de facultate, dar asta nu a avut nici o leg\tur\. Pentru c\ [i pe el facultatea, ca [i pe mine, nu l-a 'nv\]at mai nimic.

Chiar de la 'nceput, ei [i-au propus doar s\ fac\ muzic\, at\ t. Doar muzic\ pe care [i-ar dori s-o asculte. Din cauza asta, inevitabil, au fost cenzura]i de nenum\rate ori.

Cuvintele lor au fost prea grele pentru majoritatea.

Mi s-a p\rut natural s\ fac lansarea primului meu roman, *Pizde*, cu ei. [i am sim]it fiecare album Luna Amar\ de parc\ ar fi al meu. Mi s-a p\rut natural s\-mi lansez [i al doilea roman cu ei. O trup\ cu oameni liberi, care nu s-ar murd\ri niciodat\ pentru a avea succes mai mare sau pentru bani, a]a cum obi[nuiesc s\ fac\ „arti[tiit\] români.

Acum simt c\ ne-am „maturizat“ 'mpreun\. Mi-s foarte dragi. [i nu vreau s\ le analizez muzica, s\ vorbesc

despre etapele lor, blabla. Poate c\ s'nt unii care [tiu s\ o fac\ mai bine. S\ vad\ lucrurile din afar\. Pentru c\ eu m\ simt cu ei din interior. [i e foarte bine, doar asta vreau s\ spun.

Da, [i despre maturitate. Al doilea meu roman a ap\rut, 'ntr-o edi]ie limitat\, 'mpreun\ cu primul lor album. Mai am un vis. Atunci c'nd ne vom l\sa, adic\ atunci c'nd vom fi b\trâni, a] vrea ca ultima mea carte s\ apar\ cu ultimul lor album. Mi s-ar p\rea corect [i frumos. [i poate facem [i un ultim turneu, de lansare [i de adio.

ARTISTUL ASOCIAT

- S\pt\m\na 1 – Interviu
- S\pt\m\na 2 – Text de autor
- S\pt\m\na 3 – Criticii despre...
- S\pt\m\na 4 – Colegii de breas\ despre...

aprilie –
LUNA
AMAR |

„Suplimentul de cultur“ a lansat campania: „Artistul asociat“. Timp de o lun\, un artist selectat de echipa revistei va fi promovat 'n paginile publica]iei, cititorii put\nd stabili o rela]ie direct\ cu acesta.

» MARTIE: MANUEL PELMU\.
Performer [i coregraf permanent interesat de implica]iile dansului 'n spa]iu social [i cultural românesc. -ntre 21 [i 24 februarie particip\ cu spectacolul *Still Lives*, creat 'mpreun\ cu al]i trei coregafi, la Platforma Dansului German de la Hanovra. Coordonatorul lunii: Mihaela Michailov.

» MAI: GABRIELA ADAME\TEANU. Romanul *Diminea\ pierdut*, care a ap\rut 'n 1983, va fi tradus 'n 2009 la Editura Europa din Budapesta, dar [i la Random House Mondadori din Barcelona. Traducerea 'n francez\ a romanului *Drumul egal al fic\rei zile* (1975), realizat\ de Marily Le Nir, a fost predat\ [i este 'n lucru la prestigioasa editur\ francez\ Gallimard. Coordonatorul lunii: George Onofrei.

„Pia]a unde mergem ca stagiare [i apoi ca gospodine mari este un spațiu comercial vast, amenajat de obicei sub cerul liber, unde afaceri]ti din domeniul agricol sau comercial – retaileri sau angrosi]ti – vând 'n general roadele pământului (...).”

Daniel Maftciu debutează cu un M

1. la cump\rturi

1.1. generalit\ji

mare grij\ la pia]a!
nu tot ce-i verde e verdea!

-]i spun 'nc\ de la 'nceputul acestui capitol ceea ce am 'nv\jat pe propria piele: nu merge la pia]a, la supermarket sau la buticul din col\ 'n nop]ile reci [i ploioase de octombrie. Eficien]a acestui demers este zero [i, mai mult, te expui lucrului 'ntr-un mediu de afaceri ostil, cu un poten]ial de risc ridicat. Pe de o parte, po]i 'nregistra pierderi 'n contul de mijloace fixe [i pre]ioase [po]eta, laptopul, ceasul – art. 252 CP), dar se poate [i mai r\u: a jungi victima unei agresiuni (verbale – art. 225 CP, sau, Doamne fere]te, fizice – art. 217 CP; m\ pricep la 'ncadr\ri juridice, aproape jum\tate din extratere]trii mei erau avoca]i). Doar cluburile de noapte au un orar cool, adaptat vie]ii noastre profesionale. Piele]e s'nt deschise ziua, adic\ exact c\nd s'ntem mai ocupate, [i se golesc fix c\nd 'ncepem noi s\ avem un pic de timp liber. Mai am de adu]gat un sfat important: dac\ vrei s\ cumperi leu]tean ori pulp\ de porc, evi] mallurile*.

*]in minte una dintre primele mele erori tactice 'n managementul cump\rturilor: extratere]strul num\vrul unu se 'ntorcea dintr-o delega]ie [i-i promisese m\ c\l 'a]tept cu masa pus\ [i cu m\ncare preparat\ de mine; afl\ndu-m\ la 'nceputul carierei de gospodin\, v\ imagina]i c\ nu i-am g]tit o tocan\ din m\runtaie de miel; am 'ntocmit [i eu un

meniu frugal, numai bun pentru o cin\ la or\ t\rzie.

Ap\ aveam, 'mi mai lipsea doar p\inea proasp\l... Am sunat rapid o fluc\ de la serviciu [i am chemat-o s\ m\ ajute la cump\rturi: locuia 'n cealalt\ parte a ora]ului, a]a c\, p\an\ s\ apar\, m-am aranjat [i eu un pic; parc\ m\ v\ld ie]ind din bloc [i pornind-o la pas v\oi sere magazin al]turi de subalterna mea: ea – cam fl\tr\ tragere de inim\, dar n-avea 'ncotro, mai ales c\ 'n ziua aceea intrase la mine 'n birou [i-mi ceruse o m\vr\re de salariu; eu – pus\ pe fapte mari, mai ales c\ num\vrul unu tocmai m\ sunase [i-mi spusese c\ e rupt de foame, dar, din respect pentru gospodina din mine, nu va opri pe drum la niciun restaurant, va veni direct acas\.

Eram frumoa]s, aranjat\ c\td de c\td, extrem de motivat\, nimic nu-mi s\tea 'n cale: colega, 'n schimb, parc\ abia se d\lduse jos din pat: nemachiat\, cu hainele v\ra]te pe ea... La fel venea [i la birou, nu-i de mirare c\ nu avansase deloc; era simpatic\ 'n felul ei, de]i nu avea nici m\car o postuniversitar\ [i era foarte b\tr\an\ (la vremea aceea cred c\ avea deja peste 35 de ani; fetele de la birou, mai toate de-o v\rst\ cu mine, 'i spuneau, 'ma-maie'). V\ 'ntreba]i probabil ce c\utam 'mpreun\ pe strad\ din moment ce aveam at\td de puline lucruri 'n comun. O luasem cu mine pentru c\ se ocupa de achizi]ii [i avea un background solid 'n negocieri de produse food.

Nu mai lungesc povestea: am vizitat peste 30 de magazine degeaba (de fapt, eu mi-am luat dou\ po]ete, iar colega mea ni]te carioci), ne-am

certat cu toate v\nz\toarele de la mall ([i]ti povestea, e conflictul clasic dintre reprezentan]ii de v\nz\ri, wholesales vs retail), dar p\inea proasp\l tot n-am g]sit, a]a c\ seara a fost un fiasco total; c\nd a v\zut c\-l a]tept cu masa goal\, nici m\car n-a ascultat minciuna pe care o preg\tisem: a ron]vit ni]te p\ine uscat\ g]sit\ prin buc\l]rie (de iaurtul din congelator, rezerva mea strategic\, nu s-a putut atinge, era beton), m-a iubit pe fug\ [i s-a culcat 'mbufinat... Nu se cade s\ intru 'n detalii din pat, dar s\ [i]ti c\ asta m-a durut foarte tare: lipsise de acas\ o s\pt\m\an\ 'ntreag\ [i toat\ seara m\ g\ndisem doar la c\td va fi de pl\cut\ revederea. Nu prea 'i s\tea 'n obicei, dar 'n aceea sear\ pl\cerea fusese doar a lui...

-n sf\rit, a adormit rapid [i toat\ noaptea a vorbit 'n somn. Comanda m\ncare, s\racul. A]a am a]fat [i c\td de mult 'i place ciorba...

Revenim la abc-ul cump\rturilor [i inventariem pentru 'nceput conceptele noi. Pia]a despre care spuneam c\ trebuie vizitat\ 'nainte de a intra 'n buc\l]rie nu este ceea ce crede]i. Uita]i defini]ia 'nv\jat\ pe la [colile 'nalte de management, cea cu „totalitatea rela]iilor de schimb de m\rfuri bla bla bla”. Pia]a unde mergem ca stagiare [i apoi ca gospodine mari este un spațiu comercial vast, amenajat de obicei sub cerul liber, unde afaceri]ti din domeniul agricol sau comercial – retaileri sau angrosi]ti – v\nd 'n general roadele p\m\ntului; acestea s'nt clasificate 'n legume, fructe, semin]e [i flori; produsele din primele dou\ categorii se consum\, 'n timp ce florile s'nt produse ornamentale (necomestibile); la capitulul semin]e nu v\ pot oferi detalii, nu m\ pricep nici m\car acum, dup\ a]ajia ani de trud\ printre tarabe*”; e un domeniu pentru gospodine 'nalt calificate, nu v\ s\fuiesc s\-l abordaj].

* Sedii temporare ale unor entit\]i comerciale distincte, care distribuie unul sau mai multe tipuri de produse comestibile sau nu; nu v\ l]sa]i p\c\l]ite de aspectul asem\ntor unor birouri l]sate 'n paragin\; plantele acelea care par s\ fi crescut v\ra]te pe tarabe s'nt mar] [i toat\td obiectul vizitei voastre 'n acel areal; am apostro]at eu odat\ un negustor c\ nu-[i face cur]venie pe birou (m\ tot 'ntrebam pe unde [i-o]ine dosarele) [i nu-mi permit s\ v\ spun ce mi-au auzit urechile...

Tot la pia]a pute]i g]si carne, mezeluri, branzeturi [i bunuri de uz casnic (m\rturi, vase de lut, curse de [oare, cazmale etc.); de asemenea, produsele din primele trei categorii s'nt pentru consum, iar celelalte, re]ine]i, doar pentru uz.

-n anumite pie]e se v\nd [i animale vii, cum ar fi p\]s\riile [i pe]ti; oric\td ar fi de funny, aten]ie mare la aceste produse, mai cu seam\ dac\ s'nt prezentate cu titlul de „exotice”; par ele apetisante, dar nu se includ sub nici o form* 'n meniu.

* Aici trebuie s\ v\ povestesc prima mea eroare grav\ din cariera de gospodin\: tr\iam de c\teva luni cu num\vrul unu, 'mi mai rafinasem [i eu un pic meniurile [i cump\rasem d-ale gurii ca pentru o mas\ regeasc\ – ro]ii, salam [i p\ine... Pe atunci sim]eam 'ns\ o permanent\ nevoie de schimbare [i, dac\ tot m\ aflam 'n pia]a, artista din mine a hot\vr\at c\ e momentul unei cine mai speciale. Luman\ri aveam acas\, dar tot lipssea acel quelque chose care s\-i taie respira]ia extratere]strului num\vr unu... El nu dep\l]ise 'nc\ stadiul aluziilor voalate, dar intui]ia 'mi spunea c\ asta a]teapt\ de la mine: s\-l uimesc 'n buc\l]rie.

-n timp ce c\utam ca bezmetica prin pia]a, m\ g\ndeam la toate c\inele memorabile v\zute prin film, dar nu reu]eam s\ identific nicio variant\ accesibil\; ntr-un t\rziu mi-a c\zut fisa: era pescar. N\vit, surpriza mea trebuia legat\ de acest hobby. Am aruncat 'n primul tomberon ro]ile [i salamul [i am luat din nou pia]a la scanat. Ar fi fost de o banalitate ucig\toare s\-i cump\vr o conserv\ de stavrid 'n sos tomat, a]a c\ am ales s\-i prepar eu ceva bun; o ciorb\] de pe]te. [i nu orice pe]te: am mers la taraba cu specialit\]i exotice [i i-am ales pe cei mai cool.

C\nd am cerut dou\ kilograme, 'n jurul meu s-a l]sat o lini]te morm\ntal\]. Clar c\ nu era un meniu ordinar, a]a ceva se g]tea probabil doar de Revelation sau 'n ocazii speciale. V\nz\torul s-a f\st\cit tot c\nd a auzit comanda: fraierul, nici m\car n-avea c\ntar... A adunat pe]ti de pe la to]i colegii, a str\ns cu chiu, cu vai un kilogram [i 300 de grame [i mi-a cerut 'n schimb o sum\ astronomic\]. N-am dat 'napoi: 'mi doream o specialitate care s\-l impresioneze pe al meu, nu mai c\nta c\td cost\]. La a]ajia bani, sigur era o ciorb\ pe care nu [i-o permiteau multe gospodine...

L\ng\ tarab\ se str\nsese lumea ca la urs [i oamenii 'ncepuser\ s\ vociferaze. M-au [i certat c\]iva gur\casc\ atunci c\nd am r\sturnat punga [i i-am stropit pe picioare... Dac\ v\ pute]i imagina, stupidul de v\nz\tor 'mi d\lduse pe]ti cu tot cu ap\... Trec\ peste chinul de a cur]]a viet\]ile minuscule exact dup\ indica]iile manualului Piscicultura pentru to]i, Anexa II – Preparate din pe]te ori de a g]ti ciorba dup\ o carte de bucate foarte veche... Cel mai r\u a fost c\nd a ajuns acas\]. A adulmecat nedumerit aroma din buc\l]rie [i nici m\car nu m-a s\rutat: s-a

du]s glon] la aragaz, a ridicat capacul [i a plimbat polonicul prin oa]l...

Cearta a fost cumplit\; nu m-a crezut pe cuv\nt c\nd i-am zis c\ am cump\rat ciorba gata preparat\, m-a flcut s\lbatic\ [i 'n acea sear\ a l]tat din program [i cinema, [i sexul, [i televizorul. A]inut totul 'n el p\an\ diminea]a, c\nd [i-a str\ns bagajele [i dus a fost. -]i iubeam din tot sufletul, ratasem o programare la hair-stylist ca s\ ajung 'n pia]a, 'mi sacrificasem o dup\amiaz\ 'ntreag\ numai pentru el [i uite care 'mi era r\sp\lata...

Nu e cazul s\ insist cu moral\; canarii [i cara]ii aurii s'nt ca florile, doar pentru decor. E bine de [tiut 'nc\ un lucru foarte important: nu tot ce este viu colorat se p\streaz\ 'n ap\; numai florile [i pe]ti]i exotici se]in 'n ap\, 'n g\lstre, respectiv acvarii; canarii* nu.

* La fel de ur\at a p\]it-o o fost\ prieten\, manager [i ea; tocmai preg\tea i-naugurarea unei investi]ii pre]ioase 'n via]a de cuplu, un implant mamar care-i rotunjise bustul de la o biat\ m\sur\]. A, cu care fusese pedepsit\ de natur\, 'n un remarcabil „D”; medicul, acela [i care m\ reparase [i pe mine, 'i spusese s\ mai a]tepte o s\pt\m\an\, dar ea nu mai avea r\bdare. -]i n]lelegem impacien]a, trecusem [i eu prin asta... Pentru l]ierea panglicii 'i preparase extratere]strului s\lu o cin\-surpriz\; comandase ceva bun de m\ncare (nc\ n-avea curaj s\ g]teasc\], dar de aranjarea mesei s-a ocupat ea...

Dup\ ce [i-a revenit din [ocul desp\rijirii mi-a povestit ce se 'nt\mplase: seara, beneficiarul implantului o g]sise fug\vrind cu m\rtura pe tavane unul dintre cei trei canari cump\vr\]i din pia]a; doi pluteau cumin]i 'n vaz\, dar al treilea, mai viguros, se z\btuse ca nebunul atunci c\nd a dat s\-l pun\ 'n ap\ [i reu]ise s\ evadeze; toat\ casa era plin\ de fulgi... Nu [tiu de ce s-a complicat; era oricum destul de snoab\ [i crezuse c\ un aranjament floral nu e suficient, se g\ndise la o variant\ decorativ\ mai deosebit... Extratere]strul ei i-a flcut o scen\ teribil\ [i a doua zi a p\rs\sit-o fl\ drapt de apel. V\ da]i seama c\ 'nainte de asta a inaugurat [i nou] bust, m\garul. [i ea, s\raca, i se d\ruise cu g\ndul la 'mp\care...

C\td despre vinovatul principal, v\nz\torul din pia]a, a sc\pat fl\r\ pedeaps\]. La fel ce 'n cazul meu. -]i durea gura s-o 'ntrebe ce face cu un buchet de canari?

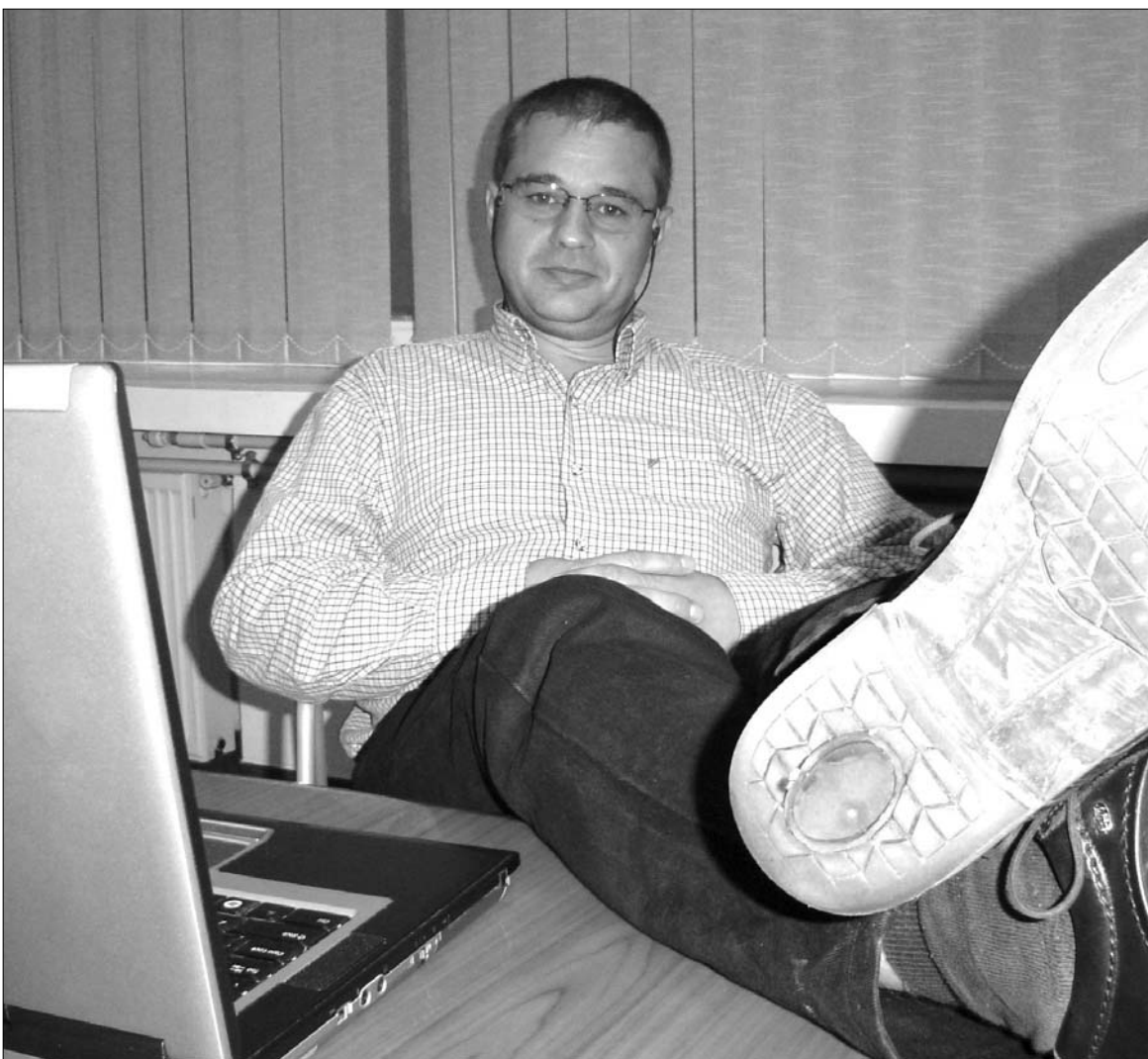
Tot la pia]a* pute]i 'nt\lni v\nz\tori de produse industriale – metalice, din mase plastice sau de alt\ natur\; dac\ nu v\ pricepe]i, ar fi bine s\ evita]i acest perim\ter; fierul este hr\nit, dar n\tr]i]i]i]i se refer\ la cel provenit din plante.

* La 'nceput, folosirea substantivului pia]a cu sens gospod\resc v\ poate induce o senza]ie de disconfort: asta se 'nt\mpl\ mai ales 'n cazul extratere]strilor care au urmat MBA la Paris, ca mine: cunosc prea bine atmosfera de acolo, [tiu c\ pentru noi cuv\ntul pia]a e urmat 'n mod natural de particula „de la Concorde” [i evoc\]ampanie, b\rbal]i galan]i, clipe fierbin]i pe vreo teras\ [ic inundat\ de vegeta]ie ori 'n vreo garsonier\ cochet\, m\ rog, 'n func]ie de anotimp [i de posibilit\]i... Ei bine, de la a]a ceva [i p\an\ la aglomerarea de tarabe unde facem cel mai dificil shopping cu putin\] e o distan]a ca

» Daniel Maftciu (n. 1967) a absolvit 'n 1991 Facultatea TCM la Institutul Politehnic Bucure]ti. Actualmente este produc\tor general al (tirilor ProTV (ora 23). Tot 'n cadrul ProTV a ocupat, din 1997 p'n\ 'n prezent, diverse func]ii: editor general „Ora 7, bun\ diminea]a”, editor [i]tirile ProTV (ora 8), editor [i produc\tor „Revista presei”, produc\tor general [i]tirile ProTV (ora 7) etc. A mai lucrat, 'ntre 1993 [i 1999, 'n diferite redac]ii de pres\]. Romanul Mic tratat de management culinar reprezint\ debutul editorial al autorului.

Mic tratat de management culinar

de la cer la p[ă]mânt, dar nu v[ă] l[ă]sa[ți] cople[șite], cu timpul v[ă] ve[ți] obi[ș]nui. [i], dac[ă] stau s[ă] m[ă] gândesc un pic, nu e nici dracul chiar atât de negru; pentru mine, mersul la pia[ță] 'n calitate de gospodin[ă] a avut conota[ții] sexuale pozitive: pe mai to[ți] extraterestrii i-am cunoscut acolo, 'n-treaga mea via[ă] amoroas[ă] a ajuns s[ă] grăvitez[ă] 'n jurul acestui a[ez]m[ă]nt comercial... Ar fi deplasat s[ă] intru 'n am[nun]te atât de intime, dar, dac[ă] a[ți] [ti] ce poveste minunat[ă] am tr[ă]it eu cu num[ă]rul [ase], pe care l-am 'nt[ă]lnit printre tarabe, a[ți] azv[ă]rli[ți] cartea cât colo [i] a[ți] porni chiar acum la cump[ă]r[ă]turi...

1.2. human resources

S[ă] v[ă] spun câte ceva [i] despre negustorii din spatele tarabelor, cu care, v[ă] asigur, ve[ți] avea multe de tras. Ace[ti]a s'nt fiin[te] simple, cu CV modest* [i] f[r] preg[ătire] 'n business. Nu au nicio no[ti]une de managementul vânz[ă]rilor, habar n-au cu ce se m[ă]nânc[ă] un cash flow, n-au 'n echip[ă] m[ă]car un merchandiser profesionist [i] nu s'nt 'n stare s[ă] trimit[ă] o am[ă]rât[ă] de ofert[ă] pe mail. S[ă]nt negociatori inflexibili, care iau decizii f[r] s[ă] se consulte cu boardele [i] nu [s]nt în cont de principiile elementare ale PR-ului. Pe scurt, se afl[ă] cu to[ți] 'n preistoria comer[ci]ului. Singura apropiere de standardele internaționale de profil este un rudiment de sampling, pe care 'l organizeaz[ă] 'n mod intuitiv, desigur.

* Am 'nt[ă]lnit o singur[ă] dat[ă] un vânz[ă]tor de verdea[ă] cu MBA (ob[ținut] tot 'n Paris, dar la doi ani dup[ă] mine); n[ă]c[ă] eram ucenic[ă] 'n ale gospod[ă]riei, iar el, am 'n-jeles asta mai târziu, era de fapt client, extraterestru de-al meu: 'l rugase mama lui s[ă] fac[ă] pia[ța] [i] 'n acel moment 'l a[te]pta pe adev[ă]ratul comerciant; acesta nu avusese s[ă] l dea restul la o bancnot[ă] de 500 de lei noi [i] plecase cu banii ca s[ă] l schimbe; diminea[ă] 'i l[ă]sase 'n grij[ă] taraba cu cele câteva leg[ă]turi de verdea[ă] [i] 'i spusese c[ă] vine imediat cu restul, dar nu se mai 'ntorse.

MBA-istul meu – un brunet cu ochii verzi, bine f[ă]cut, lipicios ca un sales-trainer de top [i] manager la o firm[ă] de distribu[ție] – 'l subestimase pe preistoric, fusese p[ă]c[ă]v[ă]lit [i] acum 'n cerca s[ă] l[ă] recupeze din pierderi: l[ă]m[ă]sesse toat[ă] ziua 'n pia[ță] ([i] coordonase echipa prin telefon) [i] vindea verdea[ă] la un pre[ț] exorbitant; m-a electrizat cu privirea, a[ă] c[ă] am cump[ă]rat [i] eu vreo trei leg[ă]turi... Nu m[ă] 'ntreba[ți] ce era, c[ă] nu [ti]u, oricum am aruncat-o la gunoi un pic mai târziu, când am intrat 'n restaurant. Cu ochii j[ă]nit[ă] la po[zi]ta mea, din care ie[ș]eau ni[ște] fir[ă]oare verzi, garderobierul ne tot 'ntreba ce miroase a[ă] ciudat...

-n cele zece ore cât s[ă]tuse la tarab[ă] fusese prima lui client[ă] [i] m-a invitat s[ă] s[ă]rb[ă]torim evenimentul; num[ă]rul unu fugise de vreo lun[ă], eu eram atât de singur[ă], m[ă] prinsesem 'n privirea lui ca 'ntr-o p[ă]nză de p[ă]ianjen, cum s[ă] l[ă] refuz?

Discutam despre negustorii din pia[ță]. De [i] ar putea p[ă]rea o prad[ă] u[ș]or[ă] pentru manageri ca noi, [col]o[te] pe afar[ă] [i] c[ă]l[ă]t[ă] de head-hunter, ace[ti]a [ti]a trebuia trata[ți] cu maximum de aten[ție]. Primitivi cum s'nt (dac[ă] v[ă] pute[ți] imagina, nici m[ă]car

de Kotler n-au auzit), au ca atu un soi de viclenie ancestral[ă] [i] s'nt mereu dispu[și] s[ă] manipuleze nepriceperea clien[ți]lor. Negustorii b[ă]rba[ți] s'nt cei mai periculo[și]: a-bordeaz[ă] problematica g[ă]titului 'ntr-o manier[ă] insidioas[ă] [i] persuasiv[ă] [i], indiferent ce vând, s'nt 'n stare s[ă] conving[ă] o extraterestr[ă] s[ă] le cumpere toat[ă] marfa*. Mai de 'ncredere s'nt negustoresele, 'n special cele 'n vârst[ă]: fiecare a fost m[ă]car o secund[ă] 'n via[ă] extraterestr[ă], a[ă] c[ă], din solidaritate, ne pot ajuta cu sfaturi bune.

* Prima oar[ă] m[ă] s-a 'nt[ă]mplat când am golit o tarab[ă] de boia de ardei iute, mai exact 13 kilograme [i] trei sute douăzeci de grame: cred c[ă] m-am l[ă]sat antrenat[ă] 'ntr-o mor, abia dac[ă] am folosit câteva sute de grame ca s[ă] dreg primele mele ciorbi[te]...

1.3. politica de produs

S[ă] vorbim un pic [i] despre modul 'n care face[ți] o achizi[ție] 'n pia[ță]. Procedura seamănă oarecum cu ce se 'nt[ă]mplă la mall, dar identificarea brandurilor este mai dificil[ă] [i] necesit[ă] un studiu aprofundat. V[ă] ofer ni[ște] exemple ca s[ă] v[ă] familiarizați cu terminologia. -n prima pia[ță] unde mi-am f[ă]cut eu stagiatura* cei mai buni cartofi erau de la nea Zoli, leu[te]anul meu proasp[ă]t era de la tanti Maria (n-am cump[ă]rat niciodat[ă], dar a[ă] se spunea), iar ceapa cea mai dulce era de la Nelu din Co[ș]ereni.

* Multe erori am mai f[ă]cut p[ă]n[ă] s[ă] 'n[ă]leg cum decurg tranzac[ți]ile acolo: o-dat[ă] [ti]u c[ă] m-am l[ă]sat antrenat[ă] 'ntr-o licita[ție] spontan[ă] la o tarab[ă] cu ceap[ă] verde. Nu v[ă] gândi[ți] c[ă] o foloseam la ce-

va: era târziu, precupe[ți] str[ă]ngeau marfa [i] pur [i] simplu nu voiam s[ă] m[ă] duc acas[ă] cu mâna goal[ă]. Pe o tarab[ă] mai erau trei leg[ă]turi [i] am decis s[ă] le cump[ă]r. Le-am cerut femeii de la tarab[ă], dar un mo[ș] murdar [i] neb[ă]rberit, care venise 'n fug[ă] spre noi, s-a b[ă]gat 'n f[ă]l: c[ă]c[ă] era ceapa lui. V[ă]zuse [i] el probabil c[ă] erau ultimele trei leg[ă]turi disponibile. Oricât de gr[ă]bit ar fi fost, eu venisem prima, a mea era. Nu o spun eu, e o lege nescris[ă] a comer[ci]ului. Plin de tupeu, b[ă]tr[ă]nul a ridicat tonul [i] mi-a zis din nou c[ă] e a lui...

Ca s[ă] ajung 'n pia[ță], eu fugisem de la o [edin]ă cu CEO-ul pe Europa [i] Asia... sim[țeam] cum mi se ridic[ă] tensiunea. Precupe[ș]a nu zicea nimic, dar 'i citeam 'n priviri c[ă] jine cu el. M-am ambiționat [i]

i-am oferit dublul pre[ț]ului. Contraoferta dur[ă] l-a c[ă]l[ă]tinat r[ă]u pe tatal, a[ă] c[ă] a 'ncercat s[ă] ne blocheze negocierea: „Domni[ș]orico, las-o pe femeia asta, n-auzi c[ă] ceapa e a mea?"; se crampona de ceapa aia de parc[ă] ar fi murit f[r] ea... Bani erau punctul lui slab, aici trebuia s[ă] lovesc. l-am oferit femeii de trei ori pre[ț]ul; b[ă]tr[ă]nul d[ă]dea deja din col[ă] 'n col[ă], dar tot nu se l[ă]sa, a crezut c[ă] m[ă] poate intimid[ă]: mi-am m[ă]surat cu privirea to[ți] cei 178 de centimetri 'n l[ă]time [i] mi-a zis tare, s[ă] l[ă] aud[ă] toat[ă] lumea: „Frumoasa mo[ș]ului, mama [i] cu tata [tie] ce faci tu aci?... Am 'nchis licita[ția] punând pe tarab[ă] de zece ori pre[ț]ul de strigare, ca s[ă] fie clar c[ă] nu m[ă] joc.

B[ă]tr[ă]nul mi-a luat banii, mi-a dat ceapa, apoi s-a r[ă]stit la femeie: „Du-te, bre, mai 'ncolo[ă], acilea nu-i sal[ă] de a[te]ptare...“

Exist\ mai multe forme ale iubirii \n *Mon{tri invizibili}*: iubirea p\rin\ilor pentru copiii lor, iubirea dintre frate [i sor\, iubirea de sine [i, \n fine, iubirea \n[e]\toare, care nu este cu adev\rat iubire.

Radio România Muzical

Prezintă
în direct

Jazzy Spring 2008

20 aprilie, ora 18

Big Band-ul Radio,
dirijor Joris Teepe (Olanda)

Mircea Tiberian „Interzone”

Suplimentul
#CULTURA
#CULTURAL
OBSERVATOR
CULTURAL
SAPTESERI
de cultura
arhitectura

ROMPRES PORTAL

97,6 și 104,8 FM
on line muzical.srr.ro
satelit

Radio România Muzical
Clasic, Jazz & more

Lumea f\r\ \nsu[iri

Romanul de debut al lui Horia Ursu se intitulează *Anotimpurile după Zenovie* [i are \n jur de o sut\ de pagini. Acest microman a ap\rut acum dou\zeci de ani la Cartea Româneasc\. La aceea[i editur\, anul trecut, Horia Ursu a publicat *Asediul Vienei*, de data aceasta un roman mult mai elaborat, o carte de peste patru sute de pagini, la care scriitorul a lucrat nici mai mult, nici mai pu\in de treisprezece ani.

-n \ntreg romanul se simte grija excesiv\ a autorului pentru scrisul s\u, pentru textul c\ruia l-a dat via\. De[i unii critici au fost sceptici \n privin\ succesului acestui roman, despre care s-a spus c\ ar putea s\ nu fie primit a[a cum se cuvine de cititori, *Asediul Vienei* se dovede[te a fi o carte care reu[te s\-ji capteze aten\ia de la \nceput [i p\ n\ la sf[r]it.

istoria *Asediului Vienei* este cea a de-grad\rii unei lumi. Locul de desf\urare a ac\iunii este Apudul (cu strad\ „Calvaria” [i cartierul „Bosnia”, cu cimitirul „Bunavestire” [i „Dealul Crucii”), un mic ora[transilv\nean, imaginar, un spa\iu \n care oamenii, nostalgici dup\ vremurile trecute ale aristocra\iei, tr\iesc ca \ntr-un turn (tren) Babel, dar reu[ind totu[s\ comunice \ntre ei, \n ciuda tuturor diferentelor.

Romanul este construit [i pe antiteza permanent\ dintre Lumea Veche [i Lumea Nou\, reprezentate de doamna Ster, respectiv de Ignat P. Br\ndu[. aristocrata [i parvenitul. Revenionul „cu v\nzare”, organizat \n casa distinselor doamne Ster, simbolizeaz\ de fapt trecerea de la Lumea Veche la Lumea Nou\, cea a tranziiiei, \n care indivizii precum Br\ndu[se simt \n largul lor. Locul aristocra\iei este luat de o democra\ie s\lbatic\, de noua burghezie, ai c\rei reprezentan\i s\nt acei „machos dolofani de extrac\ie dacic\ sau fino-ugric\, converti[dup\ Revolu\ie \n traficant[i de valut\, dota[cu telefoane celulare [i \n rela\ii excelente cu Poli\ia, care mi[unau \n Pia\ta Carolina, r\sucind pe degete grele de aur cheile ma[inilor second, dar aproape noi, [i [optind oricui se afla \n trecere pe acolo: M\rci, dolari, forin]i.

Vorbeau ca pentru ei, abia mi[c\ndu-[i buzele, cum fac b\tr\ nii c\nd se roag\, sau c\nd [i pierd min]ile din pricina po[ta[ilor care \ntrzie cu pensiile”.

-ntregul roman st\ sub semnul iernii [i al mor]ii

Majoritatea personajelor, bovarice, tr\iesc din amintirile Lumii Vechi („Vine o vreme c\nd, vr\nd nev\rnd, tr\ie[ti din amintiri]... Trecutul, p\inea noastr\ cea de toate zilele!”, ca „\ntr-un morm\nt cu vedere spre via[”, din ce \n ce mai \ndep\rtaj[i de Occident, cu o „cultur\ minor\” (pentru Br\ndu[, o cultur\ „pedofil\”) [i „\nt\mpl\ri m\runte”. Mul]i oameni pleac\ din ora[, a[a cum este [i cazul lui Petru Cain, ceasornicarul evreu, de care locuitorii Apudului se despart cu greu („Se duce la ai lui, [opti Gheret\ \mbunat. \. \ Numai noi r\m\neam la ai no[tri, sc\p\ el printre din]i \ntr-un t\rziu...”). Fiecare plecare las\ un „gol”, \n „istoria noastr\ tot mai plin\ de goluri”, cum spune un personaj din roman.

Apudul este locul din care se pleac\ spre Vest, spre Occidentul iluziilor, iar cei care r\m\ n (care nu vor sau nu au unde s\ plece) s\nt condamna[la mizerie [i ratare social\.

-ntregul roman st\ sub semnul iernii („Se-ndeas\ frigul. De unde vine at\ta frig? \. \ Acum poa\ s\ vin\ d\ oriunde, c\ s\ntem liberi... - Da’ noi s\ntem o Jar\ mic\). Unde intr\ at\ta frig? - O parte intr\ \n Jar\, o parte intr\ \n noi...”) [i al mor]ii.

Totul se rote[te \n jurul Anului Nou, a[teptat de locuitorii ora[ului, \n jurul revenionului cu v\nzare din casa aristocratei Ster, retras\ la Jar\ [i obligat\ s\-[i v\nd\ tablourile de colec\ie. Dac\ „vechii” locuitori ai Apudului s\nt oameni c\vrora comunismul le-a confiscat trecutul [i memoria, „noi” burghezi, \n frunte cu privatizatul Br\ndu[, s\nt simboluri ale „evolu\iei” [i ale societ\]ii de tranziiie.

-n \nceputul romanului \nt\Inim metafora trenului, a trenului care nu duce nic\ieri, trenul Babel, sau trenul tranziiiei. Doar Sebastian Gheret\, po[ta[ul, mai viseaz\ la un miracol, la o veste ie[it\ din comun, la „un mesaj epocal”, cum ar fi, de exemplu, cel despre so[sirea lui Mesia \n gara din Apud: „Sosesc vineri, ora 16. A[tepta]i gar\. Mesia. Iar eu pierd telegrama. [i Mesia vine. [i ni-meri la gar\ dect\ naveti[ti cu ochii c\rp]i de somn. Nu tu primar, flori, fanfar\, cet\eni”.

Am putea spune c\ *Asediul Vienei*, care st\ sub semnul operii lui Robert Musil, descrie o lume f\r\ \nsu[iri, lumea oamenilor „recen]i”.

Horia Ursu, *Asediul Vienei*, colec\ia „Proz\”, Editura Cartea Româneasc\, 2007, 29,95 lei

Radio România Cultural

Vorba de
de
cu Ema Stere
și Attila Vizauer

invitat Mircea Albulescu

în săptămâna 23 aprilie - 2 mai de luni până vineri de la ora 12

fm

Braşov 105 | Bucureşti 101,3 | Craiova 101,1 | Cluj 101 | Iaşi 103,1 | Timişoara 100,7

Am aruncat Suplimentul de cultur\ \n aer!

SUPLIMENTUL
DE CULTUR\ SE
AUDE LA

Radio Iaşi
103,1 FM

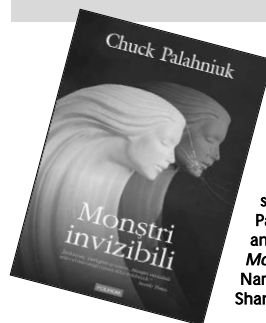
\n fiecare vineri,
de la 21.10

cu George Onofrei
(i Anca Baraboi

CHUCK PALAHNIUK » MON{TRI INVIZIBILI

Automutilare

Dup\ *Fight club* (1996) [i *Supravie[torul*, scriitorul Chuck Palahniuk public\ \n anul 1999 romanul *Mon{tri invizibili}*. Naratoarea este Shannon McFarland, alias

Daisy St. Patience, o t\ n\r\ frumoas\ care duce via[a unul manechin ideal. Nu-i lipse[te nimic: are o carier\, un iubit, o prieten\ de \ncredere, dar toate acestea abia o mai pot men]ine \n via[

\n momentul \n care, printr-un accident, r\m\ne desfigurat\. Shannon se retrace, am putea spune, din via[, devenind un „monstru invizibil”. -nt\inirea sa cu Brandy Alexander, specialist(\ \n

TREI R | SPUNSURI DE LA HORIA URSU

„Aseidiul Vienei este romanul unor oameni obi[nui]i”

Aseidiul Vienei este un roman elaborat, pe care l-aj]i scris 'n treisprezece ani. Cum s-a n'scut acest\ carte?

Dac\ prin *elaborat* 'n]elege]i construit, 'nseamn\ c\ accept\m una din exigen]ele fundamentale ale romanului, ale prozei 'n general. Convins fiind c\ l-aj]i citit pe Cioran, 'mi permit, cu toat\ umilitatea impus\ de o asemenea vecin\ate, s\ v\ amintesc dou\ r'nduri din *Avantages de l'exil*: „Proza cere, pentru a se dezvolta, o anume rigoare, o stare social\ diferen]iat\; [i o anume tradi]ie: ea este deliberat\, construit\; (...) A crea o literatur\ 'nseamn\ a crea o proz\”.

To]i comentatorii, deloc pu]ini, care [i-au f'cut timp pentru a citi [i a scrie apoi despre *Aseidiul Vienei* au remarcat gestajia sa poate neobi[nuit\, suger'nd 'n subsidial [i riscurile unei „sarcini suprapurtate”. Obi[nui]i cu un ritm alert al apari]iilor editoriale, cititorii profesioni]ti sau nu ai literaturii rom'ne au avut cel pu]in un motiv de mirare, suficient de puternic 'ns\ pentru a vedea cum se pot „pierde” at\]ia ani scriind un roman. Musil a „pierdut” de dou\ ori mai mul]i ani scriind o capodoper\.

Neterminat\, [i, poate, de neterminat 'ntr-o via\] de om.

Revenind la *Aseidiul Vienei*, voi spune c\ acest roman s-a construit pe ruinele, ca s\ nu spun relicvele, unui roman abandonat, par]ial scris 'nainte de 1989, *Trestia* de var. Dup\ decembrie 1989 nu am mai scris nici un r'nd timp de patru ani, de[i 'ntreb\urile r'm\seser\ acelea[i: „Ce?” [i „Cum?”.

Greutatea 'ns\ [i a cuvintelor [i chiar rostul scrisului 'mi p'reau futile 'n raport cu ceea ce, 'n naivitatea noastr\, credeam a se fi 'nt'mplat cu adev\rat, 'n afara mor]ilor pe care 'i p'ngem tot mai rar, am[g]i]i oarecum [i de himera interven]iei Divine, mult\teptat\, dar rar [i cu ap\sare invocat\.

„Orfani de Dumnezeu” cum ne pl'ngeam a fi, ne-am trezit peste noapte „copiii s\i iubi]i”. Conform unui slogan al

vremii, EL [i 'ntorsese fa]a spre noi. Iar noi, drept mul]umire, ne-am 'nsutit crucile goale de credin\] [i am 'n\]at mii de biseric, f'r\ a observa, cople]i]i de gesturi, z'mbetul Lui tandru-ironic.

Sentimental tonic [i 'nfrico\tor al libert\]ii coexistea cu isteria ei voioas\ sau cu o parodie grotesc\.

Anul 1989 devenise *Anul Rom'niei*, pentru a se transforma apoi printro-incon]tient\ [i carnavalesc\ exaltare 'n *Anul Rom'niei Universale*, printro-tris\ [i grandioas\ emigra]ie.

Suferin]a real\, banalizat\ prin supraexpunere sau supralicitare, devenise un produs de export, un simplu slogan identitar-publicitar care nu mai ducea nici spre compasiune [i nici spre redemp]iune.

Atunci am g\sit una din temele romanului *Aseidiul Vienei*, 'nscris\ 'n strig\ul voios-bezmetic al lui Gheret\: „Oameni buni, am 'nvins! Oameni buni, am murit!”. El anun]a 'n fapt moartea unui punct cardinal, Estul, cu conota]ii politice. Orice pierdere las\ 'n urm\ un gol. Acest gol a devenit 'n mod firesc tem\cheie, c\ci vidul avea un trecut [i o cromatic\ pe care le-am explorat ca un arheolog-restaurator [i, paradoxal, ca un arhitect-constructor.

‘n ce m'sur\ Apudul poate reprezenta imaginea unei Transilvanii ideale?

Apudul este 'nainte de toate imaginea unei Transilvanii uitate sau ignorate, 'n cel mai bun caz redus\ la cli]ee [i prejudec]e]. Romanul nu 'nlocuie]te Istoria [i nici nu i se subordoneaz\ necondi]ionat, dar nici nu o poate deturna sau mistifica.

Aseidiul Vienei este romanul unor oameni obi[nui]i, f'r\ 'nsu]iri, dar 'n sens musilian, de unde [i inadecvarea comportamentului sau reac]iilor 'n varii situa]ii. Ar fi prea simplu s\ vedem 'n Apud o Transilvanie a microarmoniei, neconflictual\, cum ar zice V. Nemoianu. Romanul acesta irigat de umor (negru,

adesea) [i de ironie e p'n\ la urm\ un dialog pa]nic, convivial aproape, cu Moartea, insinuat\ 'n fibrele cele mai delicate ale c'r]ii. Un fel de *Apocalips vesel* a la Broch, dar asumat, ca singur\ cale de salvare. O convie]uire tandru-ironic\ cu Cea-mereu-nving\toare.

Drumul meu p'n\ la *aceast\ Transilvanie* este nu doar estetic, ci [i etic. Confruntat 'n propria mea familie cu situa]ii dramatice, de care literatura nu duce lips\, am decis s\ urmez calea nuan]elor, ironice adesea [i nu de pu]ine ori, 'n contrapunct, chiar crude, de nu cinice, cu speran]a intact\ c\ voi ocoli confrunt\urile f'r\ apel [i f'r\ 'ntorcere.

‘n nceputul c'r]ii 'i cita]i pe Robert Musil, autorul Omului f'r\ 'nsu]iri. V-a influen]at 'n vreun fel acest scriitor 'n scrierea Aseidiului Vienei?

Citatul din Musil e un fel de „certificat de autentificare/autenticitate” sau de conformitate cu realitatea. Asta vrea s\ spun\: Dragi cititori, ceea ce ve]i afla citind *aceast\ carte* este adev\rat.

Dincolo de glum\, e greu de spus cu fermitate dac\ Musil ar fi sau nu modelul. Cu siguran]\, e unul dintre cele mari. C'teva argumente: nu am citit nici o carte de un asemenea rafinament al scriiturii, de o at\ de subtil\ ironie, 'nc't ceea ce ar fi putut fi pur\ performan]\ retoric\ s\ aib\ greutatea unui uimitor eveniment epic. Apoi, la nivelul imagina]iei epice, cu greu pot g\si un gest de frumuse]ea senzual-tandru-sfruntat\ a Agatheii la 'nmormntarea tat\lui ei. Un gest care 1-a l'stat uimit p'n\ [i pe Ulrich, cel care posed\ nu doar sensul realului, ci [i pe cel al posibilului. Exemplele se pot 'nmul]i cu riscul cit'r]ii integrale a romanului.

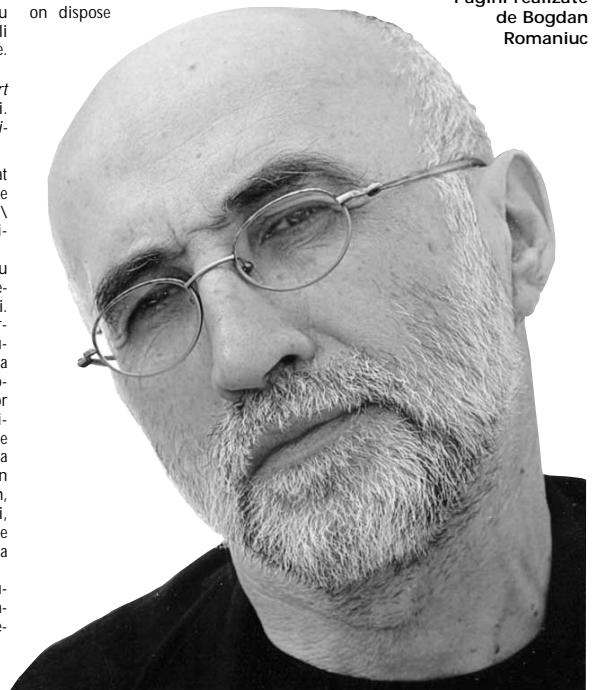
Din punctul meu de vedere, lucrurile stau a[a: nu influen]a identificabil\ conteaz\, ci felul 'n care cutare oper\ sau romancier te oblig\ndeamn\ s\ reflectezi asupra romanului. [i Musil a f'cut acest lucru. Pentru a

nu lungi prea mult, voi cita o fraz\ de Robert Musil, *Journaux*, tome 1, Seuil, 1981, 'n traducerea lui Philippe Jacquot: „J'ai not\ d\j\ qu'il s'agit de raconter des histoires; \ present, je sens aussi qu'il faut, d'une certaine mani\ere, raconter les \v\nements les plus banals... Jusqu'ici j'ai toujours vu les choses de beaucoup trop pr\es, il faut se placer plus loin, d'o\ une sc\ene se r\duit parfois \ quelques phrases... J'ai \crit: travailler avec les \l\ments dont on dispose

librement, c'est ce que l'on voit dans la vie, lit dans le journal, les romans, etc. On ajoute simplement le jugement, le point de vue – et c'est ainsi que l'on se retrouve form\ soi-m\eme, avec le temps” (p. 308).

Musil are cu siguran]\ dreptate. Ceea ce nu ne spune este c't timp]i trebuie pentru a ajunge la acel punct de vedere care pare a structura [i opera, [i autorul.

Pagini realizate de Bogdan Romaniuc

„reinventarea sinelui”, 'i schimb\ 'ntr-o oarecare m'sur\ via]a. Mul]umit\ lui Brandy Alexander („regina absolut\”, cu picioare lungi [i l\ptoaase, a petrec\re]ilor de prim\ clas\”), Shannon va 'nv\]a s\-[i crezeze o alt\ via\] 'n societatea american\, 'n care totul nu este dec't aparen]\. Ce este monstrul invizibil, dac\ nu acea latur\ ascuns\ a fiin]ei noastre care, 'n jocul cu

realitatea, tri[eaz\ de fiecare dat\? Printre temele abordate de Chuck Palahniuk se num'r\ iubirea, schimbarea, automutilarea. Iubirea apare chiar 'n nceputul romanului. Exist\ mai multe forme ale iubirii 'n *Mon]tri invizibili*, [i anume: iubirea p'r]in]ilor pentru copiii lor ('n acest caz Shannon a fost mereu 'n umbra fratelui ei Shane), iubirea dintre frate [i sor\,

iubirea de sine [i, 'n fine, iubirea 'n[e]ltoare, care nu este cu adev\rat iubire. Tema schimb'r]ii este [i ea prezent\ 'n roman. Personajele [i schimb\ mereu locul, numele, ma[in]ile, pove]tile proprii, sexul [i orientarea sexual\, fiind 'ntr-un raport permanent cu „virusul mortal” Sida. Automutilarea, sau distrugerea de sine,

reprezint\ de fapt tema principal\ a acestei c'r]ii. Prin distrugerea sinelui [i [tergerea complet\ a trecutului este posibil\ crearea unei noi identit\]i. ‘nc\ din momentul 'nceperii nara]iunii, Shannon precizeaz\ c\ via]a sa nu este dec't un circuit 'nchis, care se 'ntoarce mereu 'n punctul de plecare, un spa]iu 'n care alteritatea nu poate exista cu adev\rat. Acest

roman derutant, plin de cinism [i de umor negru, [i care poate crea cititorului senza]ia de jen\, 'ncepe cu un avertisment adresat lectorului: „Oric\ de atent ai fi, vei avea senza]ia c\]i-a sc\pat ceva, senza]ia strecurat\ sub piele c\ n-ai 'ncercat totul. Senza]ia aia de gol 'n suflet c\ ai trecut 'n fug\ tocmai peste momentele la care ar fi trebuit s\ fii atent”.

Traducere din limba englez\ [i note de Mircea Pric\jan, colec]ia „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 2008, 34.95 lei

Dumitru Ungureanu: „Un concert Zappa nu repet\ alt concert Zappa. Iar un concert Zappa e un fenomen uluitor, n care clipele de respiro s'nt rare, momentele de tensiune par bufonerii din filmele lui Buster Keaton, armonia este g'ndit\ pe 'ntreg...”.

ROCKIN' BY MYSELF
Dumitru UNGUREANU

Zappoliphonia (1)

Prima 'nt'lnire cu muzica lui Zappa a fost o adev\rat\ coliziune. Dac\ ascult\torul care fusesem p'stra coeziunea elementelor receptoare, dup\ audii\ie ie[ise un tip care nu mai 'njelegea muzica la fel ca 'nainte. Zappa te oblig\, f'r\ intenji\ie, s\ reconsideri rockul, ca gen artistic, dar [i istoria, estetica, modalit\iile de exprimare, cauzele [i clauzele, poncifele & pocelle secolului XX. Viziunea de-a dreptul... vizionar\, judecata trectului [i prezentului, just\ f'r\ 'ncr'ncenare & parodic\ f'r\ pic de relativizare, umorul continuu, zeflemeaua nemiloas\ s'nt unicate. Nimeni n-a reu[it, ca Zappa, s\ dea at'ta str\lucire fleacurilor inovatoare, s\ pompeze seva organismelor naturale prin artere de h'rtie, 'n compozit\ii avangardiste mai pline de vigoare trectul orice pies\ a curentelor ce se succed 'n show-biz ca valurile.

Muzica lui Zappa nu poate fi 'ncadrat\ 'ntr-un gen anume. Ilustrare des\vr[it\ a post-modernismului, a burlescului, pastil\, polifonie sau monodie – ce se poate spune despre ceea ce aproape c\ n-ai ce zice? Un singur lucru clar: muzica lui nu te plictise[te] Un concert Zappa nu repet\ alt concert Zappa. Iar un concert Zappa e un fenomen uluitor, n care clipele de respiro s'nt rare, momentele de tensiune par bufonerii din filmele lui Buster Keaton, armonia este g'ndit\ pe 'ntreg, nu pe segmente, chiar dac\ p'r]ile se pot deta[a ca numere de sine st\toare ale flec\ruia dintre membrii forma]iei. Mo[tenirea l'sat\ de Zappa este insuficient cunoscut\.

Documentarul despre *Apostroph/Overnite Sensations* (2007) abia deschide o fereastr\.

Ceea ce-a apucat Zappa s\ editeze audio [i s\ regizeze video dep[e]te net confec]iile at tor genii ne'n]elese...

lat\, bun\oar\, concertul din 26 august 1984, din New York, intitulat *Does Humor Belong in Music?* -ncepe cu enun]uri de-a curmez[ul ecranului. Simple „c'rlige” de atras aten]ia? Deloc! Zappa are geniul formul\rilor percutante, unde ironia e semn cu criticii sociale inteligente: „No over-dubs/No fog/No laser weapons” l'Asta 'n anul c'nd „r\zboiul stelelor” devenea obsesia Americii! Zappa n-a fost un rocker indiferent. Implicarea sa 'n lumea politicii, soldat\ – ironie ultim\ – cu inten]ia de a candida

la pre[edin]ie, e f'r\ compromis. Dar [i f'r\ iluzii. {i nu acolo a str\lucit. Politica e zona activit\jii umane iremediabil perisabil\, poate chiar nociv\...

Cei 7 instrumenti[ti din concertul amintit s'nt polivalen]i. Ray White, chitarist cu voce de tenor, Ike Willis, chitarist bariton r\gu[it, Alan Zavod, c\lpar de coloratur\, Scott Thunes, basist de „performance” (aici termenul define[te pe cel care danseaz\ efectiv cu instrumentul, nu doar c'nt\ la el!) [i vocalist *yodelin'*, Chad Wackerman, un t'n\ baterist venit dinspre jazz, competent [i rapid. Iar Bobby Martin este un muzician complet: clape, instrumente de suflat, voce 'ntins\ pe n-[pe octave]! Omul poate reda chiar [i partituri de sopran\, f'r\ s\ for]eze, la o 'n]ime ce contrabalanseaz\ vocea sobr\, de bas profund melodios, particularitatea lui Frank Zappa!

Combina]ia aceasta, al c'rei termen de compara]ie se g\se[te doar 'n lumea operii, alc\tuie[te un ansamblu – a[scrie preclasic, dac\ vocabula „oper\” n-ar submina construc]ia frazei. Iat\ cum lucreaz\ sec]ia vocal\: prima voce enun]\ tema; a doua reia tema, dar nu [i textul; a treia voce 'mpinge linia melodic\ 'n sus sau 'n jos cu un semiton m\car; a patra o r\stoarn\.

Iar c'nd tema revine la prima voce, dinamica e schimbat\, vocalistul e 'n alt registru, a fcut o str'mb\tur\, s-a dat peste cap, a luat ca acompaniament un cle[te sau un fluier de speriat ciiorle... Astfel a realizat Zappa bijuterii rock cu elemente permutabile, de reg'sit 'n diferite 'nregistr\ri – 'ns\ niciodat\ la fel!

Filmul p'streaz\ din reprezenta]ie esen]ialul ales de Zappa. Nu po]i scoate sau ad\uga ceva. Sunetul e perfect, montajul decupeaz\ prim-planul semnificativ, gestul ce ilustreaz\ ideea. Sau ideile, abundente...

Centenarul Karel An-erl (1908-1973)

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie n]eleas\, ea trebuie ascultat\” (Hermann Scherchen)

Victor ESKENASY, Radio Europa Liber\, Praga

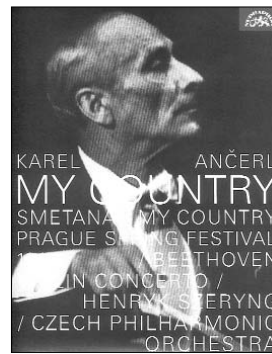
-ntre satisfac]iile vie]ii la Praga este intensa via]\ muzical\ a ora[ului, ce dep\e[te simpla realitate a num\lului mare de concerte, orchestre simfonice [i invita]i de marc\ de care se bucur\ melomanii. Exist\ la chei o manier\ concret\, exemplar\, fireasc\ [i neostentativ\ de a-[i onora marii muzicieni, 'ntre care dirijorii constituie o categorie aparte. {i este de

notorietate public\ faptul c\, 'ncep'nd cu V\clav Talich [i continu'nd cu Rafael Kubelik, Karel An-erl [i V\clav Neumann, Cehia a dat lumii c]iva dintre cei mai prodigio[ti dirijori ai secolului XX. Dac\ to]i au fost atin]i de aripa istoriei [i au suferit de pe urma regimului comunist, nici unul nu a tr\it momente at't de dramatice precum Karel An-erl.

La 11 aprilie 2008, Karel An-erl ar fi 'mplinit 100 de ani. Centenarul a fost marcat, exemplar v\ spuneam, printr-un pelerinaj [i o ceremonie la morm'ntul lui, 'n cimitirul praghez de pe colina Vysehrad, urmat\ de o alta 'n satul 'n care s-a n\scut, la Tu-apy, 'n sudul Boemiei. Evenimentul principal a avut loc 'ns\ 'n sala Suk a Filarmonicii ceh, unde via]a dirijorului a fost evocat\ 'ntr-o conferin]\ 'nso]it\ de proiectii de film, imagini de arhiv\, de c'tre muzicologul Petr Kadlec, curatorul expozit]iei omagiale deschise 'n Rudolfinum, sediul filarmonicii. Tot acolo, Jana Gonda, directoarea casei Supraphon, a prezentat presei [i melomanilor discurile omagiale realizate cu prilejul centenarului.

Cel dint\ este un excep]ional DVD, ce con]ine un documentar din arhivele televiziunii ceh, *Cine este Karel An-erl?*, concertul de deschidere al Festivalului Prim\vara la Praga din 1968, cu interpretarea tradi]ional\ a poemului simfonic *Patria mea (M\ vlast)* al lui Smetana [i, de la edi]ia din 1966, concertul de vioar\ de Beethoven, av'ndu-l ca solist pe Henryk Szeryng. Cel de-al doilea omagiu 'l constituie volumul 43 al seriei *Karel An-erl Gold Edition*, patru discuri dedicate aproape integral muzicii contemporane ceh, cu piese de Iija Hurnik, V\clav Dobi\as, Jan Kapr, Julius Kalas, Viktor Kalabis, Jan Seidel, Ivan Jirko, Petr Eben, Pavel Borkovec. Setul se deschide cu o 'nregistrare Benjamin Britten, *The Young Person's Guide to the Orchestra*.

An-erl [i-a nceput studiile muzicale la Conservatorul din Praga 'n 1926, absolvind clasa de percu]ie [i cele de compozit]ie, muzic\ de camer\ [i dirijorat 'n iunie 1930. A avut [ansa de a studia muzica de avangard\ a epocii sale cu Alois H\ba, elev la Berlin al lui Franz Schreker [i cu dirijorul V\clav Talich. 'n anii '30 avea s\ fie remarcat [i s\ se apropie de dirijorul Hermann Scherchen, devenind nu numai discipol dar, asemenea lui, promotor entuziast al muzicii contemporane. Un alt personaj celebru 'n epoc\, Jaroslav Jezek, coleg de conservator, l-a introdus pe An-erl, ca violonist [i dirijor 'n orchestra de estrad\ a la-a numitului *Osvobozen\ divadlo* (Teatru eliberat de

Coperta noului DVD Supraphon

conven]ii). Dup\ doi ani, An-erl revenea la muzica clasic\ 'n calitate de director muzical [i dirijor la radioul ceh, conduc'nd din timp 'n timp [i Filarmonica.

Ocuparea Boemiei de c'tre nazit]i a avut drept consecin]\ demiterea sa de la radio, iar timp de trei ani, p'n 'n 1942, An-erl s-a retras 'n sudul Boemiei, unde a lucrat ca simplu muncitor. 'n noiembrie 1942, a fost deportat ca evreu, 'mpreun\ cu 'ntreaga familie, 'n lag'rul de la Teresienstadt (Terezin). Orchestra de coarde pe care a creat-o 'n lag'rul utilizat de propaganda nazist\ a supravie]uit p'n 'n 1944, c'nd s-au 'nceiat film'rile la documentarul cunoscut sub titlul *F\hrerul le d\ evreilor un ora[*. Ulterior, orchestra [i al]i 1.500 de deporta]i din lag'r au fost transporta]i la Auschwitz [i peste 1.100 dintre ei, 'ntre care ambii p'rini], so]ia lui An-erl [i fiul lor 'n v'rst\ de un an [i jum\late, au fost gaza]i de nazit]i. Dirijorul a supravie]uit, 'n lag'rul de concentrare de la Friedland...

Revenit la Praga 'n 1945, An-erl a fost invitat de H\ba s\ dirijeze orchestra fostei opere germane, iar din 1947 a preluat conducerea Orchestrei Simfonice a radioului ceh. Un turneu 'n acei ani avea s\ l conduc\, pentru prima oar\, [i la Bucure[ti, unde 'n octombrie 1947 dirija la Ateneu. Preluarea puterii de c'tre comuni]ti 'n 1948, emigrarea lui

Rafael Kubelik [i manipula]iile unui personaj detestat al epocii, ministru al Culturii, au condus la 'nl\turarea de la conducerea filarmonicii a dirijorilor Karel Sejna [i V\clav Neumann [i impunerea prin decret a lui Karel An-erl ca dirijor principal, sub pretextul recomand'rii lui David Oistrach.

Orchestra l-a tratat timp de c]iva ani cu mare ostilitate [i doar tenacitatea [i profesionalismul s\u impecabil l-au fcut acceptat 'n cele din urm\.

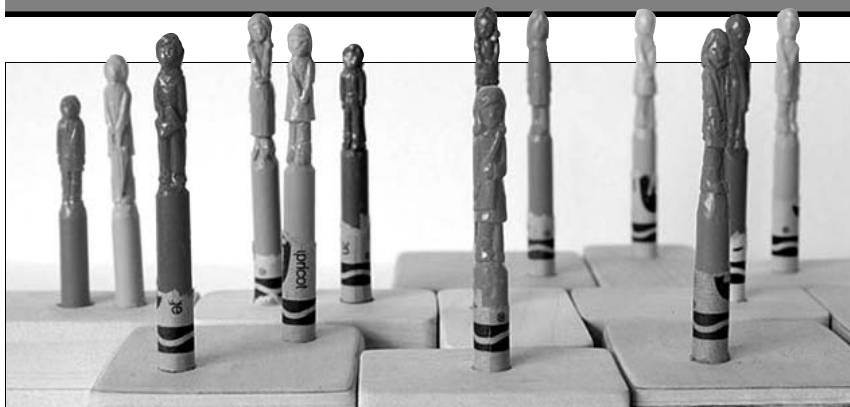
Ca [i 'n perioada interbelic\, An-erl a privilegiat compozitorii contemporani, Bartok, Prokofiev, Stravinsky, {ostakovici, [i pe cei cehi. Sub conducerea lui, Filarmonica praghez\ a tr\it 'n anii '50-'60 perioada ei de glorie interna]ional\, invitat\ frecvent la Viena [i la Festivalul de la Salzburg, 'n 'ntreaga Europ\, Japonia, Australia, Statele Unite [i recunoscut\ drept una din marile orchestre ale lumii. -nregistr'rile lui An-erl au fost distinse cu Premiul German al Criticii [i, de trei ori, cel al Academiei Charles Cross, iar dirijorul invitat s\ conduc\ marile orchestre de la Amsterdam, Londra, New York [i Cleveland. Cronicle [i descriau ca „energetic, precis, dansant”, „mai apropiat de tipul lui Toscanini dec't al lui Furtw\ngler”, „capabil s\ scoat\ totul din orice orchestr\: str\lucire, sonoritate, scilpire brillant\, agita]ie extrem\, foc, profunzime, putere...”.

Toate au fost calit\]i ce au fcut din An-erl, 'ncep'nd din 1969, c'nd 'n semn de protest fa]\ de invazia trupelor sovietice s-a stabilit 'n Canada, unul din dirijorii invita]i cei mai prizaji de marile orchestre occidentale. An-erl le scria apro]ia]ilor s\i chei c\ nu se consider\ un emigrant [i c\ nu a cerut niciodat\ azil politic, al]tept'nd momentul c'nd o 'ntorcere va deveni posibil\.

Nu a mai supravie]uit pentru a o tr\i 'nc\ o dat\.

An-erl s-a stins din via]\, bolnav, la Toronto, 'n 1973. Numeroase 'nregistr\ri deshumate din arhive 'n ultimii 10 ani de casa de discuri francez\ *Tahra* i ales\ cu prisosin]\ calit\]ile excep]ionale. Iar edi]ia na]ional\ ceh\, model, a casei *Supraphon*, 'n 43 de volume (peste 50 de CD-uri), la puptul Filarmonicii ceh, l men]ine 'n memoria celor de ast\zi [i m'ine.

Diem Chau: „S'nt ni[te obiecte cu o simbolistic\ extrem de puternic\ . Toji avem creioane, toji ne amintim de ele... s'nt frumoase, colorate... c'nd le sculptez, cap\ t\ un luciu foarte pl\ncut... -mi amintesc de copil\rie, cu bune [i cu rele”.

Por]elan cusut cu a]\ ro[ie

De obicei, bunicile spun pove[ti. Tot de obicei, pove[tile n'seamn\ fr\nturi de biografie, istorii spuse fr\ „a fost odat\” [i, de cele mai multe ori, fr\ „au tr\it ferici]i p'n\ la ad'nci b\tr'ne]i”. Origini pierdute n timp, r\zboai, iubiri, dezam\giri, n'nceput de secol XX, drumuri [i reg\siri. -n loc de ilustra]ii, fotografi]i ng\benite. De semn de carte nici nu e nevoie: bunicile nu uit\ niciodat\ unde au r\mas. Mul]umit\ lor, nici noi nu vom uita cine s'ntem.

La [apte ani, cel mai mul] copii [tiu deja pe de rost toate pove[tile [i se duc la [coa]l. La [apte ani, Diem Chau [tia pe de rost toate pove[tile [i se ducea n Statele Unite, ca refugiat politic din Saigon. N\scut\ dintr-un tat\ chinez [i o mam\ vietnamez\, s-a maturizat ntre dou\ lumi radicale diferite. „M\ consider un artist al c\rui mediu principal l reprezint\ pove[tile, n special cele care supravie]uiesc nar ndu-se de la o genera]ie la alta. Am avut o copil\rie... nomad\, iar familia mea nu de]inea bunuri de pre], ci doar de strict\ necesitate. Cea mai mare avere o reprezentau pove[tile spuse de prieteni [i de rude. -ntre]esute n aceste pove[ti s'nt leg\turille cu trecutul [i cultura noastr\, dar [i posibilitatea unei evad\ri din realitate”, m\rturise[te ea.

Ca s\ spui o poveste n-ai nevoie de prea multe lucruri: o voce cald\, o privire pierdut\ n negura amintirilor, un album de poze cu margini dantelate, un ghem de l\ n [i cineva care s\ te asculte. Uneori, ajunge [i un creion colorat moale, cerat, care s\ se lase sculptat de m'ini mig\loase. Dup\ c\teva ore de munc\ devine el n\su[un Povestitor, a[a cum s-a nt\mplat cu personajele n'scote de Chau pentru

proiectul *Storytellers*. „Am pornit de la o documentare legat\ de arta popular\ din timpul Marii Crize. Oamenii nu-[i permitau s\ iroseasc\ nimic... Mi-a r\mas n minte conceptul de «hobo art»... cei care c\ntoreau ca s\ g\seasc\ de lucru fr\ ceau adesea m\run]i[uri pe care s\ le v\nd\ sau s\ le dea la schimb... s mburi sculpta], monede b\tute, portrete, cuverturi... orice!” Roz, verzi, galbene sau portocalii, [i-ar g\si cu u[rin]\ loc ntr-un penar dac\ nu ar avea at\ea lucruri de spus. De ce totu]i creioane? „S'nt ni[te obiecte cu o simbolistic\ extrem de puternic\ . Toji avem creioane, toji ne amintim de ele... s'nt frumoase, colorate... c'nd le sculptez, cap\ t\ un luciu foarte pl\ncut... -mi amintesc de copil\rie, cu bune [i cu rele. S'nt vesete, dar [i incredibil de fragile [i, odat\ rupte, nu mai pot fi reparate.” Ceea ce nu este nici bine, nici r\u. Ci pur [i simplu.

Pove[tile ne ajut\ s\ tr\im mai intens

„Bunica mi-a spus unele dintre cele mai frumoase [i mai neauzite pove[ti. Avea un fel minunat de a n\fori basmele. Dup\ ea, Cenu[reasa nu a mai ajuns la balul prin]ului pentru c\ trebuia s\ aleag\ o gr\mad\ de fasole mung, fasole ro[ie [i boabe de soia. Alb\ ca Z\pada a ie[it de mai multe ori n ora[cu prin]ul ei nainte s\ se c\s\storeasc\, iar la prima nt\lnire au fost la un picnic n parc [i au m'ncat sandvi[uri [i pepene t\iat felii. Tocmai aceste abateri m\runte de la firul epic m\ fascineaz\ la tradi]ia ora\ . -nt mp\l\rie obib[nuite strecurate n lumi fantastice le fac mai credibile, dar n acela]i timp [i neobi[nuite.”

-N PATRU VERBE {I-UN CITAT

Diem Chau s-a n\scut n 1979, n Saigon, Vietnam. A absolvit Cornish College of the Arts din Seattle n 2002 [i a expus p'n\ acum la Seattle Art Museum, Center of Contemporary Art [i Columbia City Gallery (Seattle), Tastes Like Chicken Art Space [i The Future Perfect (Brooklyn), Nohra Haime Gallery (New York), Tin Lark Gallery (Hollywood), Urbis Artrium Gallery (San Francisco). Lucr\riile ei pot fi v\zute la <http://www.diemchau.com/>.

„Arta este forma de manifestare a culturii, dovada fizic\ a g\ndurilor [i faptelor noastre. De aceea fac art\ . De aceea o expun. De aceea le vorbesc oamenilor despre ea.”

DISPLAY

Diana SOARE

[i pentru c\ toate pove[tile se deapn\ alene de pe un mosor nev\zut, Diem Chau s-a g\ndit s\ le leas\ cu r\bdare infinit\, ntr-un ritual numai de ea [tiut.

Astfel c\, dup\ o ng\h]itur\ de ceai verde, pe farfurioar\ se ndep\rtiaz\ o fat\ cu cozi lungi [i negre, iar din ce[ua] tapisat\ cu m\tase z\mbesc doi pantofiori ro[ii, mbujora]i stinger. Siluete fr\ chip, m'ini desprinse de trup [i o a] ro[ie, sub]ire ca o nchipuie, care leag\ oameni, pove[ti, timpuri [i culturi. Clipe uitate, emoji]i de-o secund\.

„Pove[tile ne ajut\ s\ tr\im mai intens. Am petrecut nenum\rate ore strng\nd amintiri [i fragmente din diferite culturi doar ascult\ndu-le pove[tile extraordinare. Am a]teptat cuvinele povestitorului cu ner\bdare [i n'ncinare de copil. Fiecare poveste ne ajut\ s\ ne n]elegem mai bine trecutul [i cultura. Fiecare poveste este un fir care ne leag\ unii de al]ii: povestitorul line un cap\ t\, iar ascult\torii pe cel\alt.”

VOI N-A]I -NTREBAT
fr\ zah\r v | R | SPUNDE

BOBI

Midnight caller

Bun g\sit, stima] ascult\tor, din aceast\ noapte vom inaugura un nou concept de emisie radio, premier\ mondial\ a] putea zice.

Pentru c\ mie 'mi pas\ ce probleme ave]i, pentru c\ eu n'ncerc s\ le g\desc solu]ii reale, nu doar s\ fac rating. Ziceam c\ este o emisiune n format nou, original, n care a]tept telefoanele voastre la num\rul 222..... V\ avertizez c\ mi rezerv dreptul s\ ntrerup orice convorbire care nu-mi place, fr\ s\ trebuia s\ dau explica]ii. Pentru c\ via]a e grea [i cineva trebuie s\ aib\ sub control toat\ nebunia asta. A[adar, m\ numesc Gec [i bun\ seara Rom\nia, oriunde te-ai afla. St\m deja de vorb\ cu primul ascult\tor, Mi]u din Crevedia, te ascult\m. „Bun\ seara, din Crevedia v\ sun, Mi]u.” Da, domnu' Mi]u. „\], domnu' Gec, mie mi se pare c\ emisiunea asta a]i copiat-o din filmul \la cu radi..... diiiiiiiii..... diiling!” M\ pl\ pe comuni]ii [tia invidio]i pe cariera mea. Eu nu s'nt pus aici de marionet\ [i nu dau explica]ii, eu rezolv probleme, chiar dac\ vorbesc porcos. M\dlina din Odorhei, e[ti n direct. „Ce faci?” La revedere, aici nu avem timp de ntreb\ri copil\re[ti, curvo! Dinu din Foc]ani, s\ te auzim. „Domnu' Gec, s\ facem ceva cu genocidul \sta din hipermarketuri, c\ e scandal mare cu produc\torii, c\ le pune taxe de raft -ntr-adev\r, Dinu, am aflat [i eu [i m'ine diminea] o s\ sparg u]a

directorului lor [i o s\ l oblig\ scoat\ taxele. Pentru c\ de asta s'nt aici, pentru voi, ca s\ fiu primul care pune problema. „Da, p\l am sunat [i la domnul Turcescu, c\ el a avut azi tema asta [i a zis c\ diiling.... diiiiiing” r]ii m\-ti de labagiu [i cu turcescu o emisiune n format nou, original, n care a]tept telefoanele voastre la num\rul 222..... V\ avertizez c\ mi rezerv dreptul s\ ntrerup orice convorbire care nu-mi place, fr\ s\ trebuia s\ dau explica]ii. Pentru c\ via]a e grea [i cineva trebuie s\ aib\ sub control toat\ nebunia asta. A[adar, m\ numesc Gec [i bun\ seara Rom\nia, oriunde te-ai afla. St\m deja de vorb\ cu primul ascult\tor, Mi]u din Crevedia, te ascult\m. „Bun\ seara, din Crevedia v\ sun, Mi]u.” Da, domnu' Mi]u. „\], domnu' Gec, mie mi se pare c\ emisiunea asta a]i copiat-o din filmul \la cu radi..... diiiiiiiii..... diiling!” M\ pl\ pe comuni]ii [tia invidio]i pe cariera mea. Eu nu s'nt pus aici de marionet\ [i nu dau explica]ii, eu rezolv probleme, chiar dac\ vorbesc porcos. M\dlina din Odorhei, e[ti n direct. „Ce faci?” La revedere, aici nu avem timp de ntreb\ri copil\re[ti, curvo! Dinu din Foc]ani, s\ te auzim. „Domnu' Gec, s\ facem ceva cu genocidul \sta din hipermarketuri, c\ e scandal mare cu produc\torii, c\ le pune taxe de raft -ntr-adev\r, Dinu, am aflat [i eu [i m'ine diminea] o s\ sparg u]a

„Domnul Gec, pe mine m-o b\l\ut omul prin violen]a, a[a cum ai spus matala, pentru simplul fapt c\ nu i-a pl\cut m'ncarea. Uite, am aici trei coaste rupte [i de-abia respir. ” Dar ce mama naibii nu i-a convenit? „Nu i-am pus destul\ sare n m'nc\rica de ceap\ cu pipote [i mi-o dat cu oala n cap, uite aici.” Animalul, m'ine l'caut [i-i scot din]ii c\ de asta s'nt aici. Unde lucreaz\? „L'ng depou, la sala de sport, antrenor de box. -l g\si] sigur de la ora diiiiiing... diiling.”

Suplimentul de CULTURA

Marc\ nregistrat\ - Editura Polirom [i „Ziarul de la]”. Proiect realizat de Editura Polirom n colaborare cu „Ziarul de la]”. Suplimentul se distribuie gratuit mpream\ cu „Ziarul de la]”.

Adres\ : la [i, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3, CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214111, fax: 0232/ 214111

Colegiul editorial: Emilia Chiscop, Florin L\z\rescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor -ef: George Onofrei

Redactor -ef adjunc: Anca Baraboi

Secretar general de redac]ie: Florin Iorga

Rubrici permanente:

Adriana Babe]i, Bobi [i Bobo (Fr\ zah\r), Emil Brumaru, Ruxandra Cesereanu, Emilia Chiscop, M\dlina Cocea, Daniel Cristea-Enache, Radu Pavel Gheo, Casiana Ioni], Florin L\z\rescu, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu, Constantin Vic\.

Carte: Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru S\vescu.

Muzic\ : Victor Eskenas, Dumitru Ungureanu.

Film: Iulia Blaga. Teatr: Mihaela Michailov. Arte vizuale: Matei Bejenaru, Marius Babias. Carticatur: Lucian Amariu (Jup). Grafic\ : Ion Barbu. TV: Alex Savitescu. Ed]ii Na]ional\ : Elena Vi\d\reanu, R. Chiru], Veronica D. Niculescu.

Publicitate: Oana Asaftei, tel. 0232/ 252294

Distribu]ie / Abonamente: Mihai Sarbu, tel. 0232/ 271333. Media Distribution S.R.L., tel. 0232/ 216112

„Suplimentul de cultur\” este nscris n Catalogul presii interne la pozi]ia 2378. Pentru abonamente v\ pute]i adresa oric\rei Agen]ii Rodipet din Ia\ sau oric\ru]i oficiu po[tal. Citi]orii din str\inate se pot abona la adresa: export@rodipet.ro.

Tarife de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Print Multicolor

Responsabilitatea juridic\ pentru con]utul articolelor [i apar]ine autorului. „Suplimentul de cultur\” utilizeaz\ fluxurile de [tiri Newsin » Manuscrisele primite la redac]ie nu se napozilez\

